

СІЗ НЕ ДЕЙСІЗ?

КЕЛІНДЕРДІН «ЖАҢА КӨТЕРІЛІСІ»

Баян ТАҒАТАРОВА
«Алатау»

Қазақ келіндерінің «бұрынғы көтерілісі» үйдегі «генерал» енеден отау құрып бөлек шығу болса, бүгінгі келіндердің тактикалық бағыты өзгерген сыңайлы. «Сөзді сөз, ойды ой қозғайды» демекші, «Алатау» газетінің №14 номеріндегі «Түйіні тарқамаған тақырып» деген журналист Гүлнұр Баймұханның мақаласынан кейін біздер - енелер көп ойға қалдық. «Енелер» деп отырғаным - менің аулалас әже құрбыларым, басқаша айтсақ - көршілерім. Шынына келсек, газеттегі мақаланы оқыған бір ғана адам екен. Ол осы газеттегі мақала түйінін бізге жеткізгенінен кейін, оны қалғандары оқып шықты. Оқып алып, ал кеп, айтыстық. Мақалада кімнің позициясы дұрыс: «өзім тапқан табысымды өзім жұмсаймын» деген келіннің бе, әлде, «келіннің табысын жұмсаймын» деген ененің бе? Кешкі салқынмен, кішкентай немерелерімізді аулада ойнататын әдетімізбен, бүгін де аулада отырғанбыз. Қызу пікірталас болып кетті... Әжелердің бірі келіннің ақша ұстауын сөзге тиек етіп еді, айтылмаған пікір қалмады. Жамандамаса да әркім өз келіні туралы сөз жалғастырды. Өздері де бір кездері келін болғанын айта отырып, қазіргі заман келіндерін аяған жоқ. Өйткені, қазіргі келіндер «енеге ақша бермеймін» деп ашық айтып, енеге қарсы «көтеріліс» бастағандай...

«Генерал» енелер мен «современный» келіндер

«Алатаудағы» мақалада автор «ене мен келіннің арасындағы ақша» тақырыбын қозғаған екен. Бұл өзі, таусылмайтын тақырып қой - «ене мен келіннің қарым-қатынасы». Бірақ, автор бір үйдегі осы екі әйел адамның қарым-қатынасын ақша арқылы суреттеген. Жаңа түскен келін табысын енесіне бермей өзі ұстағысы келеді, ал енесі келінінің ақшасын ұстағысы келетін болуы керек. Осы жерде екеуінің пікірі түйісе қоймайтыны анық. Сол кезде екі әйелдің бірін-бірі жақтыра қоймасына күә боласыз. Бұл жерде екеуіне де ақыл айтып, ортақ мәмілеге келтіру оңай емес. Өйткені, әр әйел өз ойын дұрыс санайды. Осы мәселе туралы бүгін келін жұмсап отырған әжелер басталған әңгімені бір үйге барып, шәй үстінде жалғастыруды жөн көрдік. Сол шәй үстіндегі әңгімеде кімнің не дегенін сіздермен бөлісейін.

Балшекер әженің екі келіні бар: бірі - қалада, екіншісі - ауылда. Екі келіні де жұмыс істейді. Қаладағысы саудада, жеке кәсіпкер, ауылдағысы мектепте мұғалім. Бір қызығы, өзінің айтуынша, ұлдарымен көп сөйлеспейді, барлық мәселені келіндерімен шешеді. Ұлдарының жұмыстан қолы босамаған соң, олар да барлық мәселені әйелдеріне үйіп-төгіп, мойындарына іліп қойған. Ал енді, қаладағы келіннің қолында тұрып жатқан соң ақша жағынан қарым-қатынас қалай шешіліп жатыр? Журналистің жазғанындай, «келін ақшаны өзі ұстай ма, әлде қалай?» - деп жатырмыз біз.

- Мен тек өз зейнетақымды ғана ұстаймын. Оның өзі балалардың ұсақ-түйегінен артылмайды. Келін маған ақша бермейді. Мен де дәмеппеймін. Өзі тапқан ақшасын өзі ұстасын. Жеткізсін. Әй, сол пысығымның тапқан ақшасы жетпей жатады ғой. Ақшаны үнемдеп жұмсауды білмейді, шашып ұстайды. Не болса соған қызыққыш. Көрсекызар. Кейде менен қарыз сұрайды. Оны қайтару деген жоқ. Не деуге болады? Ұрсама ба? Ұрса алмаймын. Айтсам - жақтырмайды. Ал ауылдағы келініме келсек, мүлдем басқаша. Тыын санап қалған. Күнде есептеп отырады жұмсаған ақшасын. Тек өте қажет затты ғана сатып алады. Одан да ақша дәмеппеймін. Бала-шағасы бар, «өз қажетінше жұмсады» деп ойлаймын.

Келіндерімнің ақшасында не шаруам бар? - деп бітірді ол әңгімесін.

Әсем апа:

- Ой, сен қызық екенсің! «Келіндерімнің ақшасында шаруам жоқ» - дейсің. Неге шаруаң жоқ? Үйретпейсің бе ақша жұмсауды. Үйінде анасы дұрыс үйретпеген ғой «үнем» дегенді. Екінші келінің дұрыс екен, үнемшіл, - деп біреудің келінін түйреп қойды.

- Әй, өзіңнің келініңді айтсаңшы, одан қайта, - деп Әлдиқұл әже әңгіме арнасын бұрды.

Ақборық апа:

- Мен айтсам, былай ғой. Өздерің білесіңдер, шал екеуіміздің жағдайымыз жаман емес. Балалардың қолындамыз. Бәрін солар жасап жатыр. Тамағымыз бен киіміміз солардың мойнында. Баратын жерімізге қол ұстасып, көршікемізді өз ақшамызбен толтырып барамыз. Енді келіннің ақшасында не шаруам бар? Балам екеуі тату болса болды. Жетпей жатқан дүние жоқ. Бәрі бар. Келінді анасы дұрыс тәрбиелеген. Ізетті, ұнабатты, - деп келінін мақтап қойды да іле-шала мына сөздерді қыстырып жіберді, - бізге жасайтын сыйлықтары

бар туған күнімізге, ерлер мен әйелдер мерекесі, тағы-тағылар... Оның бәрі шығын ғой, білемін. Сондықтан да келінімнің де, ұлымның да ақшасын сұрамаймын.

Сәндібала әже:

- Шалдары барлар балаларының ақшасына жармаспайды екен. Өздерінің пенсиясы, «екеуімізге жетіп жатыр» - деп қояды. Әрине, екі адамның пенсиясы - кәдімгідей ақша. Мен болсам шалым жоқ, пенсиям аз. Жалғыз баланы өліп-талып оқыттым, үйлендірдім, той жасап, құда-құдағилы болдым. Келінім мен ұлымның айлықтары мардымсыз. «Жетпейді» демей-ақ қояйын. Үнемдесе жететін шығар. Сол үнемдеу үшін ұлым мен келінімнің ақшасын ұстайын десем, келін деген, расын айтсам, ұстаптайды айлығын. Тек өзіне жұмсайды. «Ананы алдым, мынаны алдым» - деп отырады, әйтеуір. Оған ұл да үндемейді. Әзірге толып жатқан бала-шаға жоқ, жалғыз немере ғана бар. 2-3 бала болғанда жетпегеннің көкесін көрер өлі. Сол жалғыз немереге алып бермейтіндері жоқ. Ойыншықтардың керекі де, керек емесі де жатады шашылып. Үйде қолжасаның не бір түрі бар: қысқы қолжасқа, - 150 мыңдыкі. Ол 1,5 жастан кейін балаға керек болмай қалды. 50 мыңнан астам теңгеге жеңіл қолжасқа тағы алды «балабақшаға апаруға ыңғайлы» деп. Оның дөңгелегі сынып қалып еді жарты жылдан соң тағы бір түрін алды, белесепет сияқты. Баланың аяғы белесепеттің педаліне жетпейді де. Ол қаншаға жарар екен? Ол да арзан емес. 3 жасқа жетпеген балаға үш «көлік» алды. Оның бәрі - ақша. Айтсаң - жақтырмайды. Ақша келінде. Менің жақтырмағаным құр далбаса... Екеуі ұрыспаса болды, - деймін ғой.

Әсем апа:

- Жаңа мені ұрсып тастадың ғой: «өз келініңді айт» - деп. Қарап отырсам, біздер, осы отырған кемпірлер, осы заманның адамдары екенбіз. Себебі, келіндерді түсінуге тырысып-ақ жатырмыз. Келінінің өйелдік жан-дүниесін түсінуге тырысып, ақша төңірегіндегі жанжалдан ақша жетсе де, жетпесе де үйдегі тыныштық үшін қашақтап отырмыз. Ол - келініміздің «ақша жоқ» деген ашуынан ұлымызды қорғап отырғандықтан шығар, бәлкім. Мен сендерге шынымды айтайын. Келінім маған кейде 10-15 теңге беріп тұрады - керекіңізді алыңыз деп. Мен ол ақшаға жетіп тұрған соң жүгіріп барып сапалы жаздық немесе күздік аяқ киім ала қоямын. Қазір соларды киіп жүрмін. Мақтап қоям «келінім алып берген» - деп. Ал енді, ұлым мен келінімнің ақшалары біте бастаған кезде тыққан-пыққан теңгемізді шығара қоятынымыз өтірік емес қой, солай ғой, айтыңдаршы шындарыңды? - дегенде, бәріміз бір-бірімізге қарап, үндемей қалдық...

Байқасам, осы отырған әжелер келіннің табысына тәуелді емес енелер болып шықты. Ал келіннің табысына тәуелді енелер қандай болады екен? «Генерал» енесімен еркін қарым-қатынас құрғысы келетін келіндер қазақ халқының ұлттық ата дәстүрін берік ұстай ала ма? Табысымды өзіме жұмсаймын деп еркіндікті аңсаған келіннің іс-әрекеті дұрыс па? Сіз қалай ойлайсыз?

БАСПАСӨЗ - 2026

Жазылу бағасы:

редакция арқылы

6 айға - 2 106 теңге.

«Қазпошта» арқылы жеке тұлғаларға

6 айға - 3 275,48 теңге.

«Қазпошта» арқылы заңды тұлғаларға

6 айға - 4 462,64 теңге.

Цена подписки:

через редакцию

на 6 месяцев - 2 106 тенге.

через «Казпочту» для физических лиц

на 6 месяцев - 3 275,48 тенге.

через «Казпочту» для юридических лиц

на 6 месяцев - 4 462,64 тенге.

Жетісу облысы бойынша жазылуы индексі: 15534 Подписной индекс для других регионов РК: 65534

ҚЫСҚА ДА НҰСҚА

АДАМ САУДАСЫНА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ ШАРАЛАРЫН КҮШЕЙТУДЕ

Ішкі істер министрлігі, мүдделі мемлекеттік органдармен бірлесіп, адам саудасына қарсы іс-қимыл жүйесін жетілдіру бойынша кешенді шаралар қабылдап жатыр. Халықты ақпараттандыруға ерекше көңіл бөлінуде. БҰҰ бастамасымен жыл сайын 30 шілдеде атап өтілетін Дүниежүзілік адам саудасына қарсы күрес күні қарсаңында ІІМ «Адам саудасы - ауыр қылмыс» атты ақпараттық науқан өткізуде. Оның мақсаты - халықтың құқықтық сауаттылығын арттыру және азаматтарды "адамдарды кейіннен қанау мақсатында арбаудың заманауи тәсілдері" туралы хабардар ету. Бұл туралы ОКҚ алаңында өткен дөңгелек үстелде ҚР ІІМ Ұйымдасқан қылмысқа қарсы күрес департаментінің Үшінші басқарма бастығы Самат Құсетов мәлімдеді.

ЭЛЕКТР СТАНСАЛАРЫН ЖӨНДЕУГЕ 384 МЛРД ТЕҢГЕ БӨЛІНДІ

Халықты жылу және электр энергиясымен үздіксіз қамтамасыз ету – мемлекеттің басым міндеттерінің бірі. Қысқы маусымның тұрақты өтуін қамтамасыз ету мақсатында Үкімет Энергетика министрлігі мен өңір әкімдіктері арқылы коммуналдық желілерді жаңғырту және энергетикалық қауіпсіздікті нығайтуға бағытталған кешенді шараларды жүзеге асыруда. Бұл жұмыс Мемлекет басшысының «Жасанды интеллект дәуіріндегі Қазақстан: өзекті мәселелер және оны түбегейлі цифрлық өзгерістер арқылы шешу» атты Жолдауында қойылған міндеттерді жүзеге асыруға бағытталған. Стратегиялық құжатта инфрақұрылымды жаңғыртуға, заманауи әрі экологиялық таза технологияларды енгізуге, сондай-ақ халықтың өмір сүру сапасын жақсартуға ерекше назар аударылған, деп хабарлайды Primeminister.kz.

ЦИФРЛЫҚ МЕДИЦИНАЛЫҚ КІТАПША ІСКЕ ҚОСЫЛДЫ

Қазақстанда азаматтарға арналған жаңа цифрлық сервис – электрондық жеке медициналық кітапша іске қосылды. Бұл қызмет қазір eGov Mobile және Halyk мобильді қосымшаларында қолжетімді.

Енді декреттелген кәсіптерде жұмыс істейтін қызметкерлерге қағаз медициналық кітапшаны алып жүрудің қажеті жоқ. Электрондық нұсқаны смартфон арқылы көрсету жеткілікті.

Сонымен қатар, жаңа жүйе санитариялық-эпидемиологиялық қызметке міндетті медициналық тексерулерден өтуді қашықтан бақылауға мүмкіндік береді. Егер медициналық тексерудің мерзімі өтіп кетсе, қызметкерді жұмыстан уақытша шеттету бойынша жедел шаралар қабылданады.

Айта кетейік, елімізде алғаш рет мемлекеттік санитариялық-эпидемиологиялық бақылау, медициналық тексерулер, зертханалық зерттеулер, өндірістік бақылау және вакцинация мониторингін біріктіретін бірыңғай цифрлық экосистема құрылды.

ТӨРТ АУЫЛДЫҚ МӘДЕНИЕТ ҮЙІ АШЫЛДЫ

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2026 жылдың алғашқы жартыжылдығындағы өңірлердің мәдениет саласындағы жұмыс қорытындылары қаралды. Жетісу облысында осы кезеңде төрт ауылдық мәдениет үйі пайдалануға берілді. Жыл соңына дейін тағы бес мәдениет үйі мен бір аудандық кітапхананы ашу жоспарланып отыр.

Сонымен қатар, облыстық филармония жанынан камералық хор құрылып, Бикен Римова атындағы академиялық драма театрының репертуары бес жаңа қойылыммен толықты. Сегіз аудан мен екі қалада жүргізілген экспедиция барысында материалдық емес мәдени мұраны сақтап жүрген 124 өнер иесі анықталды. Сондай-ақ, Жаркент мешітін басқару жоспарын әзірлеу жұмыстары жалғасуда.

Жиын қорытындысында өңірлерге Мемлекет басшысы мен Үкімет жүктеген тапсырмаларды сапалы әрі уақтылы орындау, сондай-ақ жыл соңына дейін жоспарланған мәдени жобаларды белгіленген мерзімде аяқтау міндеттелді.

АРНАЙЫ ҚОР ҚАРЖЫСЫНА МЕКТЕП САЛЫНДЫ

Жетісу облысының Ескелді ауданындағы Көксай ауылында жаңа заманауи мектептің құрылысы аяқталуға жақын. Жобаға Арнайы мемлекеттік қордан 1,5 млрд теңге бөлінген.

Жаңа мектеп алты блоктан тұрады. Онда бастауыш және жоғары сынып оқушылары бөлек білім алады. Сондай-ақ, асхана, спорт залы және басқа да қажетті инфрақұрылым қарастырылған. Қазіргі таңда құрылыс жұмыстарының 90 пайызы аяқталған. Жаңа оқу жылында оқушылар жаңа білім ордасында білім алуды бастайды.

20 МЫҢНАН АСТАМ ОҚУШЫ ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫСЫН ҚЫЗЫҚТЫ ӨТКІЗУДЕ

Талдықорған қаласында биыл оқу жылын 35 мыңнан астам оқушы аяқтаса, олардың 20 мыңнан астамы жазғы демалыс кезінде түрлі сауықтыру, танымдық, мәдени және спорттық шаралармен қамтылды.

Жазғы маусым «Ұлттық құндылықтар», «Жасыл клуб», «Жазғы экрандар» және «Жетісу сақинасы» жобалары аясында ұйымдастырылып жатыр. Оқушылар өңірдің тарихи-мәдени орындарына экскурсия жасап, ұлттық парктер мен музейлерге барып, табиғат аясындағы танымдық саяхаттарға қатысуда.

Сонымен қатар, балалар үшін шығармашылық байқаулар, спорттық жарыстар, экологиялық және патриоттық бағыттағы іс-шаралар тұрақты өткізіліп келеді. Бұл бастамалар оқушылардың бос уақытын тиімді ұйымдастырып, олардың туған өлкеге деген сүйіспеншілігін арттыруға, ұлттық құндылықтарды дәріптеуге және жан-жақты дамуына мүмкіндік беруде.

(Ақпараттар ашық дереккөздерден алынды)

ОТБАСЫН ҚОРҒАУ МӘСЕЛЕСІ ҚАРАЛДЫ

кепілдіктерді тиімді іске асыру мәселелерін талқылады.

Талқылауды Ұлттық комиссия төрағасының орынбасары, Отбасы мәселелері жөніндегі уәкіл Снежанна Имашева жүргізді. Ол Конституцияның жаңа нормалары отбасы институтын нығайтуға және азаматтардың құқықтарын қорғауға берік құқықтық негіз қалайтынын атап өтті.

Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия Қазақстан Республикасының Конституциялық Сотымен бірлесіп «Отбасы саясаты мен гендерлік әділеттіліктің конституциялық кепілдіктері» тақырыбында ведомствоаралық талқылау өткізді.

Жиында отбасыны, ана мен әкені, баланы қорғау – мемлекеттік саясаттың басым бағыты әрі Қазақстан Республикасы Конституциясында айқындалған негізгі құндылықтардың бірі екені атап өтілді. Қатысушылар Мемлекет басшысы Қасым Жомарт Тоқаев белгілеген міндеттерге сәйкес конституциялық

СУАРМАЛЫ ЕГІСТІК ТҰРАҚТЫ СУМЕН ҚАМТЫЛУДА

Жетісу облысында вегетациялық кезең қалыпты өтіп, суармалы егістік алқаптарына су үздіксіз берілуде. Қазіргі уақытта ауыл шаруашылығы дақылдарына үшінші суару кезеңі жүргізіліп, 44 мың гектар жер суарылып жатыр, деп хабарлайды Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі

Облыстық ауыл шаруашылығы басқармасының мәліметінше, су шығынын азайту мақсатында Ақсу, Көксу, Қаратал, Сарқан, Ескелді аудандары мен Талдықорған қаласында 9 су шаруашылығы нысаны қайта жаңғыртылып, күрделі жөнделуде. Жобалар аяқталған соң 34,3 мың гектар суармалы жердің жағдайы жақсарып, 3,2 мың гектар жаңа жер айналымға енгізіледі.

Қайта жаңғыртылып жатқан нысандардың бірі – Ескелді ауданындағы «Алмалы» су қоймасы. Мұнда ұзындығы 2,6 шақырым магистральды арнаның темірбетон латоктары ауыстырылуда. Бүгінде 1 шақырымы жаңартылып, қалған бөлігі жыл соңына дейін аяқталады.

Ескелді өндірістік учаскесі басшысының орынбасары Шыңғыс Мұқатовтың айтуынша, жаңа латоктар су шығынын азайтып, егістікке суды ысырапсыз жеткізуге мүмкіндік береді. Құрылыс жұмыстары жүріп жатқанына қарамастан, су шаруашылықтарға үздіксіз берілуде. Су қоймасының сыйымдылығы – 5,5 млн текше метр, қазіргі қор барлық су пайдаланушылардың қажеттілігін өтеуге жеткілікті.

Қазіргі таңда су қоймасы 312 гектар суармалы жерді қамтып отыр, ал алдағы уақытта бұл көрсеткішті 600 гектарға дейін ұлғайту жоспарланған.

Жалпы биыл облыста ауыл шаруашылығы дақылдары 511,8 мың гектарға егілсе, оның 200,2 мың гектары суармалы алқаптар. Өңірдегі суармалы егістік 6 су қоймасы мен 12 жер үсті су көзі арқылы сумен қамтамасыз етіледі.

ТУРИЗМДІ ДАМУ МӘСЕЛЕЛЕРІ ТАЛҚЫЛАНДЫ

Жетісу облысында Туризм мәселелері жөніндегі үйлестіру кеңесінің 2026 жылғы 25 мамырдағы отырысы хаттамасының 1.3-тармағын орындау және Қазақстан Республикасының туристік саласын дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын іске асыру мақсатында құрылған өңірлік жұмыс тобының алғашқы отырысы өтті.

Жұмыс тобы Жетісу облысы әкімінің 2026 жылғы 9 шілдедегі №60-Ө Н/Қ өкімімен бекітілген. Оның құрамына мемлекеттік органдардың, кәсіпкерлер палатасының, туристік бизнес пен салалық қауымдастықтардың өкілдері енді.

Отырыстың негізгі мақсаты – өңірдің туристік әлеуетін ескере отырып, саладағы өзекті мәселелерді талқылау, ұсыныстар әзірлеу және оларды уәкілетті органға енгізу.

Күн тәртібінде туризм саласындағы инфрақұрылымдық жобаларды дамыту, курорттық аймақтардың құқықтық қорғалатын табиғи аумақтардағы туристік жүктемені реттеу мәселелері қаралды.

Жұмыс тобының қызметі Жетісу облысының туристік әлеуетін тиімді пайдаланып, өңірде туризмді дамытуға және саланың өзекті мәселелерін бірлесіп шешуге бағытталмақ.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

АЛАЯҚТЫҚ СХЕМА ӘШКЕРЕЛЕНДІ

Жетісу облысында прокуратураның үйлестіруімен полиция қызметкерлері азаматтардың банк шоттарын интернет-алаяқтыққа пайдаланған екі қылмыстық топтың заңсыз әрекетіне тосқауыл қойды, деп хабарлайды inform.kz.

Тергеу барысында қылмыстық әрекеттің 12 эпизоды анықталып, келтірілген жалпы материалдық шығын 22 миллион теңгеден асты. Қылмыстық топтар азаматтарды өздерінің банк шоттары мен төлем құралдарын үшінші тұлғалардың пайдалануына беруге тартқан.

Аталған іс бойынша алты адамға қатысты сот үкімі шығып, олар 1 жыл 6 айдан 4 жыл 6 айға дейін бас бостандығын шектеу жазасына кесілді. Екінші қылмыстық іс сот қарауында.

Прокуратура мәліметінше, биыл өңірде Қылмыстық кодекстің 232-1-бабы бойынша 31 қылмыстық іс теркелген. Оның 16-сы сотқа жолданса, қалғандары бойынша тергеу жалғасуда.

Құзырлы орган азаматтарды алаяқтардың арбауына түспеуге шақырып, банк карталарын, шот деректерін, SIM-карталарын, SMS-кодтарын және мобильді банкингке қолжетімділікті бөгде адамдарға бермеу қажеттігін ескертті. Мұндай әрекеттер қылмыстық жауапкершілікке әкеп соғуы мүмкін.

ТОКАЕВ ОТКРЫЛ ИГРЫ БУДУЩЕГО - 2026 В АСТАНЕ

Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев открыл в Астане международный мультиспортивный турнир «Игры будущего – 2026». В столицу Казахстана приехали около 800 спортсменов более чем из 30 стран, передаёт Exclusive.kz.

На церемонии открытия в «Барыс Арене» присутствовали президенты Узбекистана, Кыргызстана, Таджикистана. Участников соревнований также приветствовал в видеообращении президент России Владимир Путин. Проект «Игры будущего» появился по инициативе России, а после дебютного турнира в Казани и соревнований в Абу-Даби приобрел международный масштаб. Токаев заявил, что в следующем году столица Казахстана примет чемпионат мира под эгидой Международной федерации киберспорта. Завершились мероприятия театрализованным шоу и концертом с участием звезд казахстанской эстрады.

НА ОЗЕРА АЛАКОЛЬ СОСТОЯЛСЯ ФЕСТИВАЛЬ «АЛАКӨЛ ТОЛҚЫНЫ»

Фестиваль «Алакөл толқыны» объединил более 5 тысяч участников. Его гостями стали иностранные туристы и гости из Китая, России, Беларуси, Узбекистана и Кыргызстана, а также отдыхающие и жители всех регионов Казахстана.

С приветственным словом к участникам и гостям фестиваля обратился заместитель акима области Жетісу Марлен Кольбаев, вице-министр туризма и спорта Республики Казахстан Мирас Тулебаев. Для гостей фестиваля также была подготовлена насыщенная развлекательная программа. Кульминацией фестиваля стал красочный праздничный фейерверк, озаривший

ночное небо над озером Алаколь. Масштабное пиротехническое шоу стало эффектным завершением фестиваля и оставило у гостей незабываемые впечатления.

Источник информации: Акимат области Жетісу.

РЕНОВАЦИЯ ЖИЛЬЯ В ОБЛАСТИ ЖЕТЫСУ - ГДЕ И КОГДА СНЕСУТ ДОМА

78 домов в области Жетісу включили в программу реновации жилья. Она затронет Талдыкорган, Текели, Аксуский и Кербулакский районы, передаёт Tengri Home.

Под снос попадут: ветхие и аварийные жилые дома; индивидуальные жилые дома; дачные участки; гаражные кооперативы. В 2026 году планируют снести по одному дому в Талдыкоргане и Текели. Далее ежегодно в течение трехлет эти работы будут проводиться после технического обследования домов. Затем будут приняты решения об их сносе либо реконструкции, переселение собственников, а также строительство нового жилья. В этом году в области Жетісу жильём обещают обеспечить более 6 000 очередников, включая жильцов аварийных домов.

НА ГОРОДСКОМ ПЛЯЖЕ ТАЛДЫКОРГАНА 1 АВГУСТА ПРОЙДЕТ ЛЕТНИЙ ФЕСТИВАЛЬ TALDYK SUMMER

Жителей и гостей города ожидает насыщенная программа с караоке-батлом, TikTok-шоу и дискотекой с DJ Айдыном Дуйсековым, которая продлится с 19:00 до 22:00, передаёт tinfo.kz.

Мероприятие, организованное акиматом города, предложит насыщенную развлекательную программу для всех желающих. Гостей ожидает серия интерактивных зон. В рамках «Караоке-батла» каждый сможет показать свои вокальные способности, исполнив любимые композиции и поборовшись за звание звезды вечера. Поклонников модных тенденций и социальных сетей приглашают на «TikTok Show», где будут представлены трендовые танцы, увлекательные челленджи и возможность запечатлеть самые яркие моменты. Завершится праздник масштабной дискотекой под открытым небом.

КАЛЫМ ДОЧЕРИ ПЕВИЦЫ АЛТЫНАЙ ЖОРАБАЕВОЙ

Казахстанская певица Алтынай Жорабаева рассказала, что родственники жениха ее второй дочери подарили ей подарки и вручили калым. Речь идет о второй дочери исполнительницы – Айнаре. Kursiv LifeStyle узнал, какой выкуп отдали за девушку.

Накануне отпраздновали проводы невесты (узату). Как раз во время этого праздника родители жениха вручили Жорабаевой 15 млн. тенге в качестве выкупа за девушку, а еще подарили ювелирные украшения и шубы родственникам невесты. Добавим, что обычно сумму калыма не принято озвучивать широкой публике. Но от своих подписчиков певица не встретила осуждения.

КОРОТКО ОБО ВСЕМ

ОТ БРАЗИЛИИ ДО ЮАР: КАЗАХСТАН ОТКРОЕТ
82 УЧАСТКА ДЛЯ ВЫБОРОВ

МИД Казахстана опубликовало состав, адреса и график работы участковых избирательных комиссий, которые будут обеспечивать голосование граждан за рубежом на выборах депутатов Курултая, назначенных на 23 августа 2026 года, передаёт Exclusive.kz.

Всего при дипломатических представительствах и консульских учреждениях Казахстана за рубежом образованы 82 участковые избирательные комиссии. Они будут работать в странах, где проживает значительное число граждан Казахстана, включая Россию, Китай, США, Германию, Турцию, Южную Корею и Великобританию. Избирательные участки также откроются в более отдаленных странах, в том числе в Бразилии и Южно-Африканской Республике (ЮАР).

ФСБ РФ ОБЪЯВИЛА ПАВЛА ДУРОВА
В МЕЖДУНАРОДНЫЙ РОЗЫСК

Основатель мессенджера Telegram Павел Дуров оказался в международном розыске, передает Liter.kz со ссылкой на ООН.

По информации Центра общественных связей ФСБ России, Павлу Дурову предъявлено обвинение по статье о содействии террористической деятельности. Следствие связывает дело с использованием украинскими спецслужбами чат-бота в Telegram "Дайвинчик/Leo — знакомства, общение и новые друзья" для вовлечения молодых россиян в диверсионно-террористическую деятельность. В случае признания виновным Павлу Дурову может грозить наказание в виде лишения свободы на срок от 8 до 15 лет либо пожизненное заключение.

В КАЗАХСТАНЕ 13 СЛУЧАЕВ ЛЕСНЫХ ПОЖАРОВ

Согласно данным мониторинга, распределение пожаров выглядит следующим образом:

- Акмолинская область – один инцидент;
- Восточно-Казахстанская область – один инцидент;
- ГЛПР «Семей орманы» – девять случаев;
- ГЛПР «Ертіс орманы» – два случая.

В ведомстве отметили, что все возгорания были вовремя выявлены и оперативно локализованы благодаря слаженным действиям лесной охраны и РГКП «Казавиалесоохрана». Распространения пламени удалось избежать – передает Восточный экспресс 24.

В условиях повышенной пожарной опасности население призывают неукоснительно соблюдать правила безопасности в лесах и избегать любых действий, которые могут спровоцировать возгорания.

ПОГРАНИЧНИКИ ЖЕТИСУ ЗАДЕРЖАЛИ
40 НАРУШИТЕЛЕЙ ГРАНИЦЫ ЗА ТРИ ГОДА

Пограничное отделение «Баскан» в Алакольском районе Жетісу за три года выявило и привлекло к ответственности около 40 нарушителей, передаёт tinfo.kz, со ссылкой на vestnik19.kz.

Пограничное отделение «Баскан» в Алакольском районе Жетісу за три года выявило и привлекло к административной ответственности около 40 нарушителей пограничного режима. Военнослужащие под руководством старшего лейтенанта Жаннура Кулжабаева обеспечивают безопасность государственной границы, сообщили в Департаменте Пограничной службы КНБ РК по области Жетісу. Отделение «Баскан» успешно справляется со своей задачей по сохранению спокойствия на рубежах Казахстана благодаря бдительности личного состава.

НОВЫЕ МАТЕРИАЛЫ ДЛЯ ОСТАНОВОК
АВТОБУСОВ ОТ ЧАСТНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЯ

Талдыкорганская семья строителей Азанбековых запустила собственный цех «Temir & Laser» по производству современных металлоизделий, вложив свыше 25 миллионов тенге. Предприятие уже изготовило более 20 остановочных павильонов для города, которые украшены логотипом Талдыкоргана и стелой «Жетісу», сообщает корреспондент tinfo.kz.

Как отмечает генеральный директор Олжас Азанбеков, команда способна выпускать до 10 таких комплексов в неделю. В будущем предприятие планирует переехать в более просторный цех, увеличить штат до 20 человек и наладить сотрудничество со строительно-техническим колледжем. Семья Азанбековых также рассматривает получение льготного кредита через фонд «Даму» для дальнейшего внедрения новых технологий.

(Все материалы взяты из открытых источников)

ДӘНЕШ РАҚЫШЕВТЫҢ 100 ЖЫЛДЫҒЫ ҚАРСАҢЫНДА

ӘН – КӨҢІЛДІҢ АЖАРЫ

Талдықорған қалалық ардагерлер кеңесінің ұйымдастыруымен 23 шілде күні қала ардагерлері арасында Дәнеш Рақышевтің 100 жылдық мерейтойына орай дәстүрлі ән жарысы өтті. Мақсаты: әншінің шығармашылығын, өншілігін еске түсіру, жас ұрпаққа өнеге ету. Бұл туралы Талдықорған газетінің 10 шілдедегі №28 санында «Бұлбұл өнші Дәнеш Рақышевтың туғанына 100 жыл мерейтойына орай ардагер өншілер арасында өтетін дәстүрлі ән байқауының ЕРЕЖЕСІ» жарияланды. Ән жарысқа, өртүрлі жастағы 20 зейнеткер - үміткер қатысты. Өндер домбыраның, сырнайдың сүйемелдеуімен орындалды.

II. Байқаудың шарттары мен өткізілу тәртібі:
- Дәнеш Рақышевтың репертуарынан және туындыларынан бір ән орындау;
- Халық әнінен немесе халық композиторларының өндерінен өз қалауымен бір ән орындау;
- Бұл байқауға кәсіби деңгейдегі өншілер қатыспайды;
- Байқаудың негізгі мақсаты – қаламыздағы танылмай жүрген талант иелерін анықтау және жұлдегерлерді марапаттау.
III. Байқаудың қазылар алқасы:
- Қазылар алқасы тарапынан қойылатын талаптар;
- Дәстүрлі өнді орындаушылар табиғи талант иесі болуы, домбыра, қобыз, баян сияқты аспаптарда еркін ойнай білуі, халық өндерінің мән-мағыс

Алайда, "байқау ережелерінің талабы толық орындалды" деп, мен, көрермен ретінде айта алмаймын. Бізді – қазақты кейде «міншіл» дейді. Бұл - менің міншілдігім емес, көрермендердің ортақ пікірі деп есептеулеріңізге болады.

Біріншіден, Ереже талабы бойынша, байқауға қатысушылар Дәнеш Рақышевтың өз туындысынан бір ән және Дәнештің репертуарындағы халық өндерінен бір ән орындау керек еді. Кейбір талапкерлер екі өнді де халық әнінен орындады. Иә, бұл ереже талабын аса бұзғандыққа жатпайды. Себебі, Дәнеш "мына өнді орындады, мына өнді орындамаған" деп те айта алмаймыз. Дегенмен де ашығын айтсақ, Дәнештің өз туындысынан ән орындаушылар аздау болды.

Екіншіден, ережеде "басқа

деп көрсетілуі керек еді. Өрине, байқауға қатысқан жасы 86-90-дағы қарттарға рахмет айтуымыз керек шығар. Бірақ, естіген құлақта жазық жоқ, «жас аралығына шектеу қою керек еді» - деген залдағы көрермендердің пікірлері анық айтылып жатты.

Жасы келсе де байқауға қатысқан ата мен апамыз бұрын ән айтқандығы байқалып тұрды. Алайда, жасы ұлғайған адамның дауысы талап үдесінен төмен болғаны анық.

Сондықтан болар, залдағы көрермендер арасында әр жерден пікірталас туып жатты. «Бүгінгі шара әзіл-ысқақ театрының қойылымына ұқсас болды», - де

1- Орын иегері Қуанышева Күлпаи

ген пікірлер де естіліп жатты. Бұл ұяттау болды. Біле-білсек, Дәнеш атаның рухынан ұят болды.

Байқау қорытындысында әділқазы мүшелері қатысушылардың өнерін сараптай келе, 20 қатысушыдан 11 адамның

өнерін атай отырып, төмендегідей шешім қабылдады:

7 - талапкерге ынталандыру сыйлығы берілді.

3-ші орын екі адамға (Исатаев Асхат, Дүйсебаев Ғали) – 20000 тг-ден, 2-ші орын бір адамға (Оразұлы Дәулет) 30000 тг, 1-ші орын бір адамға (Қуанышева Күлпаи) 50000тг ақшалай сыйлық берілді.

Облыстық ардагерлер кеңесі-

Өрине, әркімнің таласуға қақысы бар. Бірақ, әділқазылар шешіміне көрермендердің таласы жоқ. Қазылар қабылдаған шешім тура болды.

Дегенмен, әрбір айтылған сын мен ескертпелерде аз да болса шындыққа саятын ой-пікірлер болуы мүмкін.

Сондықтан ойлаймын, 80-90 жас аралығындағы ата, әжелерге "талаптанып жарысқа

Топ ардагерлер

нің төрағасы Келемсейіт Ермек Әбілмәжінұлы жеңімпаздарды жеңістерімен құттықтап сөз сөйледі.

Байқау соңында сөз сұрап сөйлеген 86 жасар байқауға қатысушы Омарова Нұргүлсін апа әділқазылардың өзіне «ең құрығанда 3-ші орынды» қимағандарын ренішпен айтып, алған ынталандыру сыйлығын тастап кетті. Меніңше, әділқазылар алқасы әділ шешім шығарды.

қатысқандарыңыз үшін" деп, берген сыйлықтарға 5-10 мың тг. қосып берсе, риза болып кетер ме еді? "Сын түзелмей, мін түзелмейді" дегендей, алдағы уақыттағы іс-шаралар өткізген кезде осындай мәселелер ескерілсе деген ойдамыз.

30-шы шілдеде Ардагерлер кеңесі өнді «Батагөйлер» байқауын өткізбек.

Гарифа Ордағұлова, байқау көрермені

ЖЕТІСУДА ЖАҢА ТЕЛЕХИКАЯ ТҮСІРІЛУДЕ

«АУЫЛ БАПКЕРІ»

Көксу ауданы Лабасы ауылдық округіндегі Мәмбет, Жамбыл атындағы ауылдарда Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігінің тапсырмасымен «Ауыл бапкері» атты телехикая түсіріліп жатқанын естіп, түсіру алаңына тарттым.

Режиссер-продюсер, сценарист Ерлан Қасымжанұлынан білгенім, фильмді түсіру 2025 жылдың I-маусымында басталып, фильмнің сол кезде 8 бөлімі түсіріліп, қазір

ҚР Еңбек сіңірген мәдениет қайраткері Кендебай Темірбайұлы

фильмнің 12 бөлімі түсіріледі екен. Сериал таза қазақ тілінде болатыны қуантты. Продюсерге бір-екі сұрақ қойып үлгердім.

- Телехикаядағы жасөспірімдер рөлін кімдер ойнайды?

Адамның 13 пен 16 жас аралығындағы шағы - жасөспірім кезеңінде жан қуатының жетілуі, сана-сезімнің артуы, айналасымен қарым-қатынасының жаңа мазмұнға ие бола бастауы қалыптасады. Бұл кезде жасөспірімдер әсершіл, қимыл-қозғалысқа құштар келеді. "Өзім білемге" салыну, ер жеттім деп ойлау кейде жаңсақ, теріс қылықтарға соқтыруы да ықтимал. Осы кезеңде олардың жүйкелік ерекшеліктерімен санасып, тиісті жерінде талаптілектерін қолдап, түрлі қоғамдық пайдалы істерге белсенді түрде қатыстырып отыру керек.

- Талдықорғаннан, Алматыдан арнайы кастингтен өткен балалар ойнайды. Иә, айтпасаңыз

киноға түсе ма?

- ҚР Еңбек сіңірген мәдениет қайраткері Кендебай Темірбайұлы, ҚР халық әртісі Алмахан Кенжебекова, ҚР Халық әртісі, "Парасат", "Құрмет" ордендерінің иегері Болат Әбділманов, Жүсіп Ақшора телехикаядағы рөлдерді сомдайды.

Түсіру алаңында өзіміз жақсы көретін өзiлқой актерымыз Жүсіп Ақшорамен де тiлдесудің сәтi түсті.

- Жүсіп мырза, сіз сонау шырайлы Шымкенттен келіп отырсыз. Жетісу өңірінің табиғаты, жері, суы көңіліңізден шықты ма?

- Иә, өте тамаша екен. Жерлеріңіз сулы, көк жасыл екен. Өзендерде су сарқырап ағып жатыр. Тау жақын, ірі, биік, үлкен-үлкен жартастарыңыз адам қызығарлық. Адамдар да кең пейілді, қонақжай екен. Маған қатты ұнады.

- Жүсеке, бұл түсіріліп жатқан киноның халыққа, жастарға қандай үлгілік жағы бар?

- Жалпы, спорттық ойындардың ішінде үлкендер де, жастар да қатты қызығатыны

Актерлер Ерлан және Жүсіп

да ойыңызды түсініп тұрмын, айтайын дегенім, бұл ауылдың жасөспірім балалары кинодағы рөлдерді ойнамайды.

- Өртістердің бәрі жастар ма, әлде үлкен тәжірибелі өртістер де

- футбол ойыны ғой. Қазіргі ұялы телефонға байланып, бар уақытын текке өткізіп жатқан жастарды футбол ойыны арқылы тәрбиелеу, соның ішінде ұлттық тәрбиенің негіздерін жасөспірім санасына енгізу керек. Алдына мақсат қойып, өз бетімен пайдалы іс-әрекеттермен айналысатындай етіп жасөспірім санасын ояту керек.

Біз дәл түсірілім жасап жатқан кезде барып қалғандықтан, түсіру тобы бізге аз ғана уақыттарын бөліп, өз жұмыстарын жалғастырып кетті. Біз сыртта басқа істермен айналысып жүрген, негізгі түсірілімге дейінгі ұйымдастыру жұмыстарымен айналысатын бас әкімші (администратор) – Болат Орынбек мырзамен кездесіп, танысқаннан соң Мәмбет, Жамбыл ауылдарын таңдау себептерін сұрадық.

- Біріншіден, бұл жердің тамаша

табиғаты қызықтырды. Екіншіден түсірілім жасап жүрген өртістердің де жағдайын жасауымыз керек. Бұл ауылдардың адамдары әлі қазақи салт-дәстүрден алыстай қоймапты. Бірінші күннен бастап бізді жылы қарсы алып, бар жағдайды жасап берді. Сол себепті ауылдың азаматтарына, осы үйдің иесі Қанат ағамызға мың алғыс.

- Бәрекелді! Біраз іс тындырып жатыр екенсіздер. Бұл сериал болашақ жасөспірімдерге оң бағыт беріп ой-санасының тура бағытта өсуіне ықпал етеді деп сенейік.

Фильмнің мазмұнын алдын ала білгім келіп сұрамадым. Аты-ақ айтып тұрғандай. Соған қарағанда, ауыл бапкерінің жасөспірімдермен доп қууы ғана емес, тәрбиелік мәні бар сериал болады деген сеніммен аттандым.

Бетті дайындаған: Сембек АБДРАХМАНОВ

ТАЗАЛЫҚ

«ТАЗА ҚАЗАҚСТАН» ДЕП ТАҚЫЛДАЙМЫЗ.

Алайда, қайыршылар қоқыста жүреді...

«Алатау» газетінің өткен нөміріндегі бірінші беттегі «Итке пана мен тамақ береміз, адамға ше?» деген мақала менің де көңілімде жүрген қыжылды қозғап кетті. Қыжыл болғанда, қаңғыбас иттер емес, қайыршы адамдар туралы ұмытылмаған сәттермен, бүгінгі қайыршылар және жалпы адамның тазалығы, жаратылысы туралы ой бөліскім келеді.

Базарға шыққанмын. Автобустан түсіп, базар жаққа аяқ басқанымда қоқыс жәшігін ақтарып жатқан әйелге еріксіз көзім түсті. Назар аудармай өте алмадым. Қысқа шашы қобырап кеткен, бір кездегі әдемі жүзден жұрнақ қалмаған, тек қап-қара көзі мен денесін байқағанымда және қоқыстан темекінің тұқылын алғанын көргенде көзіме жас үйірілді. Үйге келген соң да көргенімді көз алдымнан кетіре алмадым. Ақырында қолыма қалам алдым:

Әйел көрдім көшеде,
жалбыраған шашы бар.
«Тірі жүрмін» десе де, күндері
бар ашығар
Тұқыл теріп қоқыстан, не
басына күн туды?
Көргеннен бе оыстан, жүрек
құрғыр жұлқынды.
Көлдей ағып көз жасым,
Тәубе еттім Аллама.
Ауырады өз басым, ит өмірлі
жанға да.
Қандай тағдыр көшті екен, бір
кездегі ару қыз?
Кімнің зары өтті екен?
Пендеміз ғой бәріміз.
Ессіз өмір сүрді ме, жақсы
өмірге мән бермей?
Көкірегі күйді ме, Жаратқаннан
жар көрмей?
Өте бердім жауапсыз, сауалым
көп болса да.
Отырамын шарасыз, жалғыз
жандар тоңса да.
Қолдан келер қайран не, қор
болғанмен кей жандар?
Дейді маған «шаруаң не?»
сезімі жоқ «хайуандар».
Иә, үйсіз-күйсіз жүргендер көп.

Осы мақала авторы Таңатарова айтқан мүгедектер арбасындағы өзбек баланы бәріміз көреміз. Тиын-тебеніміз болса, тастап кетуге тырысатынбыз. Бір күні жалғыз өзім шаруамен жүріп, «Жанна» кафесіне түстенуге кіргенмін. Сол мүгедектер арбасындағы бала мен ересек бір жігіттің түпкі жақтағы столда отырғанын көрдім, стол үсті үйілген тиын, қағаз ақша да бар. Маған бала сол жігітке тапқанын санап, өткізіп жатқандай көрінді. Осындай мүгедектерді пайдаланып, ақша табатындар туралы оқыған едім,

сол есіме түсті. Суретке түсіріп алдым, бірақ кімге барамын, не айтамын? Осы сауал көп мазалап жүрді, сосын шешімін таппаған өз мәселелерімнің астында қалды...

Жақсы, бұларға біреулер өз бас пайдасы үшін болса да қарайласып жүрген шығар? Ал, күнін көре алмай, қоқыс жәшігін жағалап жүргендер қаншама? Бұларға маскүнемдер қосылады, олар да осындай қоқыс деген «байлықтың» тұрақты

тұтынушылары. Бұларды, көбіне, таңертеңгі уақытта байқауға болады. «Мұндай қаңғыбас немесе маскүнем жандардың қоғамға келтіретін не зияны бар?» дерсіз.

Жауап берейін. Қоқыс жәшіктерінің өзіне назар аударып көрдіңіз бе? Олар ешқашан тазаланбайды, жуылмайды, зарарсыздандыратын дәрі де шашылмайды. Кейбір шағын аудандарда қоқыс жәшіктері уақытылы алынбағандықтан, тұрғындар үйден шығарған қоқыстарын айналасына үйе береді, тіпті жеткізбей, жолға тастайтындар да бар. Оны қаңғыбас иттер мен мысықтар шашып кетеді. Ал, осындай қоқыстарды ақтарып, өзіне тамақ немесе темекі тұқылдарын іздейтін мүсәпір жандар мен маскүнемдерде қандай тазалық бар? Олар да көпшіліктің тұтыну орындарына баратынын ескерсек, өздерімен бірге қаншама ауру талшықтарын таратпай жүргеніне кім кепіл?

Тіпті басқасын айтпағанда, балалардың ойын алаңдарында ұйықтайтындар да бар. Сонда, балаларымызды, не өзімізді жұқпалы аурулардан қалай қорғай аламыз?

Тазалық демекші, осы ойын алаңдарында түнімен жастар да отырады. Олар, өздерін жұқпалы аурудан қорғамақ тұрмақ, отырған орындарында ішіп-жеген қалдықтары мен ыдыстарын, ораған пакеттерін жанында тұрған қоқыс жәшігіне тастауға ерінеді. Отырған орнына қақырып, түкіретіндер де бар. Үлкендерде тәртіп, тазалық болмаған соң, балалардан не сұрайсың?

Баскетбол, футбол ойнайтын алаңдарды олар демалыс орнына айналдырып алған. Оларды қарап немесе ақыл-кеңес беріп жатқан ата-ана жоқ, апарған тамақ қаптары, сусын бөтелкелері шашылып қалады. Балалардың қастарында жүрген ата-аналардың өзі телефон шұқылап отырады. Үкімет жағынан тексеріп

жатқан адам жоқ, салып берді, болды. Тазалық жұмыстары жүргізілмейді, жүргізілсе де тек алаң қажет болған жағдайда ғана.

Бесінші шағын аудан жақта ішкіштердің «кафесіне» айналған орын бар, үнемі қағаздар, бөтелкелер шашылып жатады. Тұрғындардың кейбірі полиция шақырып, ішкіштерден құтқаруды өтінесе, кейбірі өтіп бара жатып, дорба-дорба қоқыстарын тастап кетеді. Оны айтасыз, «Қарағаш» сауда үйінің алдында маған қарсы келе жатқан әдемі киінген сұлу келіншек балмұздақ қағазын тура менің алдыма тастап, өте шықты. Сасқанымнан, «Ой!» деппін, бірдеңе айтуға үлгермедім, бұрылып көзіммен ұзатып салдым. Осындайлар қандай бала тәрбиелеп отыр?

Екінші шағын ауданда да, тура полицияның тәртіп қадағалау

орнына жақын жерде мектеп оқушылары, маскүнемдер келіп «демалатын» орын бар. Сол жерден балалар, жастар тіміскілер бірнәрсе іздейді де жүреді.

Менің таңқалатыным, «Таза Қазақстан» акциясы аясында тазалық жұмыстары жүргізіледі, біреулердің ластағанын біреулеріміз жинап, тазалап

жатамыз. Бірақ, осындай жерлер әкімшілік пен полиция қызметкерлері назарынан тыс қалып жатады. Неге?

Қазақстанымыз, қаламыз таза болу үшін алдымен балаларға, мектепте, қала берді тұрғындар арасында тәрбие-түсінік, талап жұмыстары жүргізілуі керек.

Қайыр сұрағандар мен қоқыс жағалағандар тексеріліп, бір жерге орналастырылуы керек шығар деп ойлаймын. «Тазалық жинаған жерде емес, шашпаған жерде болады» (Бала күнінде автобус ішінен оқыған орыс тіліндегі мәтелді қазақшалаған түрім). Тұрмыстық қалдықтарды үйден шығармай жатып сұрыптауды үйренуіміз керек. Өйткені, қалдықтарды өңдеу пункттері ашылып жатыр. Қоқысты үйден сұрыптап үйренсек, соларға жасаған қолқабысымыз емес пе?

Әр қазақстандық тыныштығымызды бағалап, мәдениеттілікті, ең бастысы - тазалықты сақтай білсе, «Таза Қазақстан» деп тақылдамай-ақ жеріміз гүлденген үстіне гүлдене берері хақ.

Альмаза БЕЙДАН,
Талдықорған қаласы

Құралай МУСАНОВА
«Алатау»

О, қу арақ!
Мен өзіңді жек көрем!
Күшің басым, тек өзіңе кектенем.
У тамырың жайылмастан еліме,
Қияр едім, мен өмірге кеш келгем.

Арақтың тырнағы қаттырақ батып кеткен кезде дәптер бетіне түскен өкінішім еді, бүгін ойыма қайта оралып отыр.

Шынымен, осы ішкілікпен күресер жолдың болмағаны ма? Баяғыда, Горбачевтың тұсында ғой деймін, арақпен күресушілердің тобына кіргем, көк кітапша да алғам, тындырғанымыз шамалы, жарна төлеп тұрдық. Қазір түрлі қоғамдық ұйымдар бар. Бағыты дұрыс та сияқты, бірақ біреулерді сондай қоғамдық жұмыстармен айналысуға шақырсаң, көбіне еститінің: «Анда-мұнда бар дейді, көбісінің сен төлеуге тиісті ставкалары бар. Мен күнімді көре алмай жүріп, ондай қаражатты қайдан табамын?» Осылай айтпайтын әйел кем де кем шығар? Сонда ел ішіндегі келеңсіздікпен қалай күреспек керек?

Қызыл өрттей жалаңдаған «тажалдың» тілі шарпып өтпеген жанұя бар ма екен? Бірі «азаматтың мас болып қалмасын» деп бөле-жара ішіп, бірі «айналасындағылардың көңілін қимай» серіктесе ішіп,

өздері де «көк тартпаға» тартылып кеткенін сезбей қалып жатқан әйелдер қаншама? Бұл аз дегендей, есірткі деген зұлмат тамырын кеңге жайып, балауса-балғындарымызды шырмауықша шырмал, қанша ана жастығын көз жасына шыламады дейсіз? Осыны тоқтататын қандай күш бар? Тамшысы көлге айналып, көлі дарияға айналып жатқан бөленің көзін бітеуге құдыреті жетер кімің бар? Наркология дәрігерлері ме?

Олардың да қолынан келері шамалы болып тұрған сыңайлы. Бүкіл Талдықорған өңірін қамтамасыз ететін наркология бөлімінде есін жия алмай есеңгіреп, бөтелке қуып

рып жүрген азаматтарын сол жерге орналастыра алмай жүрген әйелдер бар.

"Тазартудан кейін емдеуге жіберейін десем, қаражат керек" - дейді. Тазартудан кейін бойын жайлап алған жыланнның басын тұқыртып, тұншықтыруға азаматтың күш-жігері жете ме? Әй, қайдам? Ол тағы ішеді. Азаматын қайта-қайта полицияға тапсыра беруге қазақ әйелінің намысы жібере қоймас. Сонымен, ол ажырасуға бел буады, не көнтерлі қалпына түседі. Ажырасқан күнде де, ер азаматтық танытып, қол үзіп

кеткендерді 10 күндік тазартудан өткізетін жерде бұрын 60 орын болған, қазір қанша екен?

Арақтың немесе есірткінің буымен құтырып, жанұясының, қала берді туыстарының, көрші-көлеңнің ығырын шыға-

кете қойса жақсы ғой, айналып соғып, өз құқығын мойындатуға тырысады. Ал, көндіккен әйелдің бала-шағасының күнін күн деуге келмес. Осындай жанұяларда бала не тәрбие, тәлім көреді? Бұл өмірден түңіліп, азапты өмірін жеңілдету жолын қарастыраы даусыз. Ол не өзі де ішімдікке салынады, не тұйықталып, қоғамнан шектеп қалады, не жас ғұмырын құрбан етеді. Не істемек керек?

Осындай ойдың жетегімен Талдықорған қаласындағы «Облыстық наркологиялық диспансерге бардым.

Қуатбекова Гүлнар Әділқызы

- сапа, бақылау бойынша директордың орынбасары:

- Қазір біздің аурухана тек наркомандарды ғана емдемейді.

Бұрынғы психикалық аурухана мен наркологиялық аурухананы біріктірген. Бұл жерде 247 төсек бар, оның 119-ы наркологиялық ауруларға, 128-і психикалық ауруларға бөлінген. Соның ішінде, балаларға 10 төсек. Бізде тегін емдейді,

Ерғабылов Максат Бейбітұлы, нарколог-психиатр:

- Бұрын адамдар арақтан, анашадан емделетін, одан нәтиже алу оңайырақ еді. Қазір синтетикалық наркотиктер шықты, оны анықтаудың өзі мүмкін емес және емге көне қоймайды. Бір рет қабылдаса да ол адам тез ұсталады. Ең қауіптісі - сол, есірткінің бұл түрін қабылдайтындардың көбісі мектеп жасындағы балалар. Барған сайын, қолданушылар жасарып бара жатыр. Профилактикалық жұмыстар жүргізіп жатырмыз. Бірақ бұларды емдеу қиын екенін айта кеткім келеді.

Автордан: Осы тақырып бойынша маманмен әңгімемізді газетіміздің келесі санынан оқи аласыздар.

ӘЗӘЗІЛ

АЗАМАТ ДЕРТІ

Дүйсенбі - Понедельник, 3 тамыз

 ХАБАР	15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир 15.20 «Әсем әуен» 15.50 «Конституция әліппесі» 16.00 Новости/прямой эфир 16.15 «Жаңа конституция» 16.20 «DARA LINE» 17.00 «Жетісу жақұты» 17.30 «Жетісу әуендері» 17.50 Халықтық конституция 18.00 «19 аймақ» /тікелей эфир 18.45 «Конституция әліппесі» 18.40 «Әсем әуен» 19.30 «Ғибрат» 19.50 «Азбука Конституции»
05.00 «Табиғатым -махаббатым» 07.00 «Оян!» 10.00 «Бәсеке» 13.00 Ойнайық 14.00 «Турбозавры» 15.00 «Халық таңдауы» 15.30 «Бозторғай» 17.15 «Ұлы дала жүрегі» 19.00 Новости 19.30 Жаңалықтар 20.00 Кино «Қарлығаш ұя салғанда» 21.00 «Ар алдында» 23.00 «Қызық times» 00.15 «Райское место»	

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Қаймақ»
07.05,19.00«Көреміз шоу»
08.00 «Қайырлы таң Қазақстан»
09.30 «Доброе утро Казахстан»
11.10 «Жить здорово»
12.10 «Давай поженимся»
13.10 «Модный приговор»
14.10 «Жаңалықтар»
14.25 «Новости»
14.30 «Осебенное лето»
18.30, 03.30«Басты жаңалықтар»
20.00,01.25 «Главные новости»
20.35 «Аутсайдер»
02.25 «Господа офицеры»
03.45 «Паутина»
04.25 «Конец игры»

КТК

07.05,05.00 «әнім сен едің»
08.05 «Тоғжан» отандық телехикая
10.30 «Последнее лето».
13.25 «Было дело»
14.25 «Семьянин»
16.30 «Любовь преодолееет все»
18.30 сериал «Рамо»
20.30 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.30 сериал «Тест на беременность»
23.40 сериал «Хозяйка»
01.40 «Любовь преодолееет все»
03.3,0 «Тоғжан»(қайталау)
06.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТІСУ

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.25 «Азбука Конституции»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.05 «Ұлт ұяты»
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 «Үгәгәй melody»
10.45 Халықтық конституция
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.05 «Бір шәугім шай»
11.30 «Күлкі қоржын»
11.50 «Жаңа конституция»
11.55 «Еркін қозғалыс»
12.05 «Әсем әуен»
12.55 «Конституция әліппесі»
13.00 «Единый народ»
13.25 «Жаңа конституция»
13.30 «Әсем әуен»
14.25 Халықтық конституция
14.30 «Арнайы репортаж»
14.57 «Азбука Конституции»

Сейсенбі - Вторник, 4 тамыз

 ХАБАР	05.00 «Ұлы дала жүрегі» 07.00 «Оян!» 09.00 «Ковер шоу» 10.00 «Бәсеке» 13.00 Ойнайық 14.00 «Турбозавры» 15.00 «Халық таңдауы» 15.30 «Бозторғай» 17.15 «Жан анам» 19.00 Новости 19.30 Жаңалықтар 20.00 Кино «Қарлығаш ұя салғанда» 21.00 «Ар алдында» 23.00 «Қызық times» 00.15 «Райское место»
14.30 «Ғибрат» 14.57 «Азбука Конституции» 15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир 15.20 «Әсем әуен» 15.50 «Конституция әліппесі» 16.00 Новости/прямой эфир 16.15 «Жаңа конституция» 16.25 К/ф «Менің кумирім» 17.00 «Дала сыры» 17.20 «Әсем әуен» 17.50 Халықтық конституция 18.00 «19 регион» /тікелей эфир 18.45 «Конституция әліппесі» 18.40 «Әсем әуен» 19.30 «Ауылдан адам көшкенмен...» 19.40 «Әсем әуен» 19.50 «Азбука Конституции» 20.05 Д/ф «Паутина» 20.30 Қорытынды жаңалықтар 20.55 «Конституция әліппесі» 21.00 Д/ф «Жолбарыс» 21.20 «Жаңа конституция» 21.30 Итоговые новости 22.00 К/ф «Аналар күні» 22.35 Халықтық конституция 22.40 «Әсем әуен» 23.15 «Әу» де»	

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Жизнь которой не было»
07.05,19.00«Көреміз шоу»
08.00 «Қайырлы таң Қазақстан»
09.30 «Доброе утро Казахстан»
11.05 «Жить здорово»
12.10 «Давай поженимся»
13.10 «Модный приговор»
14.10 «Жаңалықтар»
14.25 «Новости»
14.30 «Осебенное лето»
18.30, 03.20«Басты жаңалықтар»
20.00,01.35 «Главные новости»
20.35 «Аутсайдер»
02.25 «Господа офицеры»
03.45 «Паутина»
04.25 «Алкион»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)
07.30,05.10 «әнім сен едің»
08.10 «Тоғжан» отандық телехикая
10.00 Новости
10.30 «Последнее лето».
12.20 «Хозяйка»
14.30 «Тест на беременность-2»
16.30 «Любовь преодолееет все»
18.30 сериал «Рамо»
20.30 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.30 сериал «Тест на беременность»
23.40 сериал «Хозяйка»
01.40 «Любовь преодолееет все»
03.3,0 «Тоғжан»(қайталау)
06.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТІСУ

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.25 «Азбука Конституции»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости
10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.45 «Жаңа конституция»
11.50 «Еркін қозғалыс»
12.00 «Аман болайық» /тікелей эфир/
12.40 «Әсем әуен»
12.55 «Конституция әліппесі»
13.00 «19 аймақ»
13.35 «Жаңа конституция»
13.40 «Әсем әуен»
14.25 Халықтық конституция

06.00 «Жизнь которой не было»
07.05,19.00«Көреміз шоу»
08.00 «Қайырлы таң Қазақстан»
09.30 «Доброе утро Казахстан»
11.05 «Жить здорово»
12.10 «Давай поженимся»
13.10 «Модный приговор»
14.10 «Жаңалықтар»
14.25 «Новости»
14.30 «Осебенное лето»
18.30, 03.20«Басты жаңалықтар»
20.00,01.35 «Главные новости»
20.35 «Аутсайдер»
02.25 «Господа офицеры»
03.45 «Паутина»
04.25 «Алкион»

31 КАНАЛ

06.00.04.00 «Әзіл студио» ойын-сауық
06.30 «Ризамын»
07.00, 20.00 Информбюро
08.00,02.00 «31 әзіл»
09.00 «Саумал»
09.20,03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
09.30 «Губка Боб»
10.00 Мультсериал «Пингвины Мадагаскара»
10.30 Мультсериал «Черепашки ниндзя»
11.40 «Денежный поезд»
14.10 Худ. фильм «Трансформеры; эпоха истребления»
18.10 «Национальная безопасность»
21.00 «Три икса»
23.30 Худ. фильм «Ангелы и демоны»
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.20, 05.00 «What's up?»
04.20 «1001 Өзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «Bala battle»
05.20 «Ризамын»

7 КАНАЛ

06.02 «Ұлы дала жанұясы»
06.30 «Жетімдер»
08.50, 23.40 Телехикая «Тәуіп Хо Жун»
10.00, 12.50 «Новости»
10.10 «Ата-ана, бала-шаға»
11.40 «Тек қана қыздар»
13.00 Художественный фильм
15.00,17.00,18.30,01.30 Телесериал
18.00 Жаңалықтар тікелей эфир
19.30 Новости прямой эфир
20.00 «Жар-птица»
22.00 сериал «далекий город»
04.40,05.00Жаңалықтар
01.05, 05.25 Новости
02.30 Гул-гул шоу
03.20 Әйгерім Сайфолланың сырласуы
04.00 Жарқыраған жұлдыз
04.30 Қызықты weekend
05.53 Үзіліс

Сәрсенбі - Среда, 5 тамыз

 ХАБАР	05.00 «Жан анам» 07.00 «Оян!» 09.00 «Ковер шоу» 10.00 «Бәсеке» 13.00 Ойнайық 14.00 «Турбозавры» 15.00 «Халық таңдауы» 15.30 «Бозторғай» 17.15 «Шәмшә Қалдаяқовтың ән кеші» 19.00 Новости 19.30 Жаңалықтар 20.00 Кино «Қарлығаш ұя салғанда» 21.00 «Ар алдында» 23.00 «Қызық times» 00.15 «Райское место»
ция» 13.40 «Әсем әуен» 14.20 Халықтық конституция 14.25 «Ауылдан адам көшкенмен...» 14.45 Әсем әуен 14.57 «Азбука Конституции» 15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир 15.15 «Жаңа конституция» 15.20 «Әсем әуен» 15.50 «Конституция әліппесі» 16.00 Новости/прямой эфир 16.15 «Жаңа конституция» 16.20 К/ф «Аналар күні» 17.00 «Үгәгәй melody» 17.50 Халықтық конституция 18.00 «19 аймақ» /тікелей эфир 18.45 «Конституция әліппесі» 18.40 «Әсем әуен» 19.30 «Агро аймақ» 19.40 «Әсем әуен» 19.50 «Азбука Конституции» 20.00 «Әсем әуен» 20.15 Д/ф «Несібе» 20.30 Қорытынды жаңалықтар 20.55 «Конституция әліппесі» 21.00 Д/ф «После огня» 21.20 «Жаңа конституция» 21.30 Итоговые новости 22.00 К/ф «Мектеп президенті» 22.25 Халықтық конституция 22.40 «Әсем әуен» 23.20 «Аман болайық»	

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Жизнь которой не было»
07.05,19.00«Көреміз шоу»
08.00 «Қайырлы таң Қазақстан»
09.30 «Доброе утро Казахстан»
11.05 «Жить здорово»
12.10 «Давай поженимся»
13.10 «Модный приговор»
14.10 «Жаңалықтар»
14.25 «Новости»
14.30 «Осебенное лето»
18.30, 03.20«Басты жаңалықтар»
20.00,01.35 «Главные новости»
20.35 «Аутсайдер»
02.25 «Господа офицеры»
03.45 «Паутина»
04.25 «Алкион»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)
07.30,05.10 «әнім сен едің»
08.10 «Дерт пен үміт» отандық телехикая
10.00 Новости
10.30 «Рамо».
12.20 «Хозяйка»
14.30 «Тест на беременность-2»
16.30 «Любовь преодолееет все»
18.30 сериал «Рамо»
20.30 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.30 сериал «Лимитчицы»
23.40 сериал «Хозяйка»
01.40 «Любовь преодолееет все»
02.40 «Дерт пен үміт»
04.00 «КТК қоржыны»
06.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТІСУ

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.25 «Азбука Конституции»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости
10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.45 «Жаңа конституция»
11.50 «Еркін қозғалыс»
12.05 «Біздің толқын» /тікелей эфир/
12.50 «Конституция әліппесі»
13.00 «19 регион»
13.35 «Жаңа конститу-

06.00.04.00 «Әзіл студио» ойын-сауық
06.30 «Ризамын»
07.00, 20.00 Информбюро
08.00,01.20 «31 әзіл»
09.00 «Саумал»
09.20,03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
09.30 «Губка Боб»
10.40 Мультсериал «Пингвины Мадагаскара»
11.30 Мультсериал «Черепашки ниндзя»
12.20 «Во имя короля»
15.20 «Три икса»
18.00 «Никогда не сдавайся 2»
21.00 «Значит война»
23.00 Худ. фильм «Поиск»
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.20, 05.00 «What's up?»
04.20 «1001 Өзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «Bala battle»
05.20 «Ризамын»

31 КАНАЛ

06.02 «Ұлы дала жанұясы»
06.30 «Жетімдер»
08.50, 23.40 Телехикая «Тәуіп Хо Жун»
10.00, 12.50 «Новости»
10.10 «Ата-ана, бала-шаға»
11.40 «Тек қана қыздар»
13.00 Художественный фильм
14.50,17.00,18.30,01.30 Телесериал
18.00 Жаңалықтар тікелей эфир
19.30 Новости прямой эфир
20.00 «Жар-птица»
22.00 сериал «далекий город»
04.40,05.00Жаңалықтар
01.05, 05.25 Новости
02.30 Гул-гул шоу
03.20 Әйгерім Сайфолланың сырласуы
04.00 Жарқыраған жұлдыз
04.30 Қызықты weekend
05.53 Үзіліс

7 КАНАЛ

06.02 «Ұлы дала жанұясы»
06.30 «Жетімдер»
08.50, 23.40 Телехикая «Тәуіп Хо Жун»
10.00, 12.50 «Новости»
10.10 «Ата-ана, бала-шаға»
11.40 «Тек қана қыздар»
13.00 Художественный фильм
14.50,17.00,18.30,01.30 Телесериал
18.00 Жаңалықтар тікелей эфир
19.30 Новости прямой эфир
20.00 «Жар-птица»
22.00 сериал «далекий город»
04.40,05.00Жаңалықтар
01.05, 05.25 Новости
02.30 Гул-гул шоу
03.20 Әйгерім Сайфолланың сырласуы
04.00 Жарқыраған жұлдыз
04.30 Қызықты weekend
05.53 Үзіліс

ЖАҢА ЗАҢ

ӘКІМШІЛІК ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚ БОЙЫНША РАҚЫМШЫЛЫҚ ҚАЛАЙ ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУДА?

Елімізде жаңа Конституцияның қабылдануы ел тарихындағы маңызды саяси-құқықтық оқиғалардың бірі ретінде бағаланады. Осы айтулы оқиға тұсында Мемлекет басшысы 2026 жылғы 1 шілдеде «Қазақстан Республикасының жаңа Конституциясының қабылдануына байланысты рақымшылық жасау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына қол қойған болатын. Аталған заң 2026 жылғы 2 шілдеден бастап күшіне еніп, елімізде әкімшілік құқық бұзушылық жасаған азаматтарға қатысты рақымшылық жасау науқаны басталды.

Бұл бастама құқықтық мемлекет қағидаттарына негізделген, қоғамдағы ізгілік пен әділеттілікті нығайтуға бағытталған маңызды қадам. Рақымшылықтың басты мақсаты – азаматтарға заң талаптарын сақтай отырып, жіберілген қателіктерін түзетуге мүмкіндік беру және әкімшілік жазаның әлеуметтік салдарын жеңілдету.

Осы тақырып аясында Жетісу облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаменті Заң басқармасының басшысы Байқаш Әсем Тұрарбекқызы рақымшылықтың қолданылу тәртібі мен оның ерекшеліктеріне тоқталды.

Маманның айтуынша, заңға сәйкес әкімшілік құқық бұзушылық жасаған азаматтардың белгілі бір санаты әкімшілік айыппұл түріндегі жазадан немесе оның орындалмаған бөлігінен босатылады. Бұл ретте рақымшылық ҚР азаматтарына, дара кәсіпкерлерге, жеке нотариустарға, жеке сот орындаушыларына, адвокаттарға және заң консультанттарына қолданылады.

Егер әкімшілік айыппұл толық төленбеген болса, рақымшылық тек оның өтелмеген бөлігіне ғана қолданылады. Ал әкімшілік жазаны орындау жөніндегі атқарушылық іс жүргізу қолданыстағы заңнама талаптарына сәйкес тоқтатылады.

Рақымшылық барлық әкімшілік құқық бұзушылықтарға бірдей таралмайды. Заңда нақты көрсетілген баптар бойынша ғана әкімшілік жазадан босату қарастырылған.

Атап айтқанда, Мемлекеттік кірістер органдары қарайтын құқық бұзушылықтардың ішінде Салық салу саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар (ӨҚБТК-нің 16-тарауы) және Кеден ісі саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар (29-тарау) бойынша бірқатар баптар рақымшылыққа енгізілген.

Сонымен бірге, заңда рақымшылық қолданылмайтын жағдайлар да нақты белгіленген. Егер әкімшілік жаза соттың шешімімен тағайындалған болса немесе заңның 8-бабында көзделген құқық бұзушылықтар жасалған жағдайда, рақымшылық қолданылмайды. Бұған қоғамдық қауіпсіздікке, жол қозғалысы қауіпсіздігіне, кәсіпкерлік қызметті заңсыз жүзеге асыруға және басқа да бірқатар құқық бұзушылықтарға қатысты әкімшілік

істер жатады.

Рақымшылықты іске асыру ҚР Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 63 және 889-1-баптарының талаптарына сәйкес жүргізіледі. Мемлекеттік кірістер органдары әкімшілік жазаны орындаудан босату туралы арнайы қаулы шығарып, айыппұлдарды орындауды тоқтатады.

"Жетісу облысында бұл жұмыстар

жүйелі түрде жүзеге асырылып келеді", - дегенді айтты маман баспасөз мәслихаты барысында.

– Бүгінгі таңда облыс бойынша Мемлекеттік кірістер департаменті рақымшылық актісін қолдану нәтижесінде жалпы сомасы 3 миллион 51 мың 840 теңгені құрайтын әкімшілік айыппұлдардың орындалуын тоқтатты. Бұл жеңілдік 49 салық төлеушіге қатысты қолданылды. Оның ішінде, 26 жеке тұлғаға 1 миллион 868 мың 80 теңге, ал 23 жеке кәсіпкерге 1 миллион 183 мың 760 теңге көлеміндегі әкімшілік жазалар бойынша рақымшылық жасалды.

Айта кету керек, рақымшылықты қолдану мерзімі алты айды құрайды. Яғни, заң талаптарына сәйкес бұл мүмкіндік 2026 жылғы 2 шілдеден 2027 жылғы 2 қаңтарға дейін жүзеге асырылады, - деді маман.

Конституция – мемлекет пен қоғамның дамуына негіз болатын басты құжат. Ал, осы тарихи оқиғаға орай қабылданған рақымшылық туралы заң мемлекетіміздің құқық үстемдігімен қатар адамгершілік пен ізгілік қағидаттарын да басшылыққа алатынын көрсетеді. Бұл бастама азаматтарға заң алдындағы жауапкершілікті сезіне отырып, құқықтық мәдениетті арттыруға және болашақта құқық бұзушылықтардың алдын алуға мүмкіндік береді. Заңды білу – әр азаматтың міндеті. Сондықтан, рақымшылықтың кімдерге және қандай тәртіппен қолданылатыны жөніндегі ақпаратпен уақытылы танысып, өз құқықтарын тиімді пайдалану маңызды.

САЯХАТ

ЖЕТІСУДЫҢ ҚОС ІНЖУ-МАРЖАНЫ ТУРИСТЕРДІ ҚАЛАЙ ТАРТАДЫ?

Туризм десе, көпшіліктің ойына ең алдымен шет мемлекеттердің көрікті жерлерін аралау келеді екен. Ал, тұрғындардың екінші бөлігі көз алдына "туған жердің көркем табиғаты, асқар таулары мен мөлдір көлдерін елестетеміз" дейді. Жалпы, жаз мезгілінде алыс шетелге шықпай-ақ, өз еліміздің табиғатына тамсанып, сапалы демалыс өткізуге мүмкіндік мол екенін білесіз бе? Әсіресе, соңғы жылдары жер Жөннаты саналатын Жетісу өңіріне келетін ішкі туристердің саны артып келеді. Бұған басқа көрікті, тарихи орындарды айтпасақ та, жаз мезгіліндегі Балқаш пен Алакөлдің танымалдығы-ақ дәлел.

Жетісу десе көпшіліктің көз алдына ең алдымен сұлулығы көз тартар таулар мен көлдер келеді. Расында да, өңірдің табиғаты демалыс үшін алысты іздемей-ақ, туған жердің сұлулығын тамашалауға мүмкіндік береді. Соңғы жылдары мұны туристер де аңғарып келеді. Алакөл мен Балқашқа баратындардың саны жыл сайын көбейіп, жаз айларында жағалау адамға лық толады. Әлеуметтік желілерді ашып қалсаң да таныстарымыздың бірі Алакөлдің мөлдір суын, енді басқасы Балқаштың алтын түсті жағалауын сториске салып жатады. Соңғы уақытта Threads-та «Қай көлге барған дұрыс?», «Қайсысында демалған тиімді?» деген сұрақтар жиі қойылып жүргенін байқадым. Менің көзқарасымша, негізі бұл сұрақтың нақты жауабы жоқ. Өйткені екі көлдің де өзіне тән мінезі, ерекшелігі бар.

АЛАКӨЛ – ШИПАЛЫ СУЫ МЕН ДАМЫҒАН ИНФРАҚҰРЫЛЫМЫ АРҚЫЛЫ ТАРТЫМДЫ

Екі көлге де барып көрген жан олардың бір-біріне мүлде ұқсамайтынын бірден байқайды. Алакөлге келгенде ең алдымен

ерекше самал жел мен қаратасты жағалау қарсы алады. Суына түскеннен кейін денең жеңілдеп қалғандай әсерде боласың. Сондықтан, бұл көлге жай ғана демалу үшін емес, денсаулығын жақсартуды ойлайтындар да жиі келеді.

Көлдің басты ерекшелігі – емдік қасиеті мол тұзды суы мен батпағы дегенді көп естігенмін. Көпшіліктің айтуынша, көл суы тері және буын ауруларының алдын алуға және емдеуге оң әсер етеді. Сондықтан демалушылар "күн ұясынан шыққанда судан йод бөлініп, ағзаға емдік әсері бар" деген ұранмен суға түседі. Күні бойы емдік батпақ сататын жеткіншектер де жағада жеткілікті. Бүгінде Алакөлдің жағалауында

қызмет көрсету саласы, инфрақұрылым жақсы дамыған. Қонақүй де көп, демалыс базалары да жеткілікті. Қалтаңыздағы қаражатқа қарай түрлі таңдау жасауға мүмкіндік бар. Одан бөлек, жағалауда дүкен, дәріхана, асхана, кафе секілді орындар қолжетімді. Интернет те жақсы ұстайды. Жағажайдағы тапчандардың бағасы да Балқашпен салыстырғанда қолжетімділеу.

Әрине, айта берсек көңілге қонымды ньюанстары жетеді. Дегенмен, мұнда жаздың қызған шағында адам қарасы өте көп болады. Кейде күн батқанша жағажайда бос орын табу қиын. Гидроцикл, қайық, катер, банан, диван секілді су аттракциондары үздіксіз жұмыс істейді. Біз үшін бұл көңілді демалыс болса, енді бірі үшін аталған ойын-сауық құрылғылары тыныштықты бұзатын дүние. Сонымен қатар, олардан жағадағы демалушыларға да тиетін залалдар баршылық. Адамдардың денсаулығына зардап әкелуден бастап, қайғылы оқиғалармен де ұласып кететін жайттар кездеседі. Биыл жасыратыны жоқ, оқыс оқиғалар орын алғаны туралы жаңалықтар да болды.

Балқаш – ҚҰЙМЫЕН ЕСТЕ ҚАЛАДЫ

Балқаш көлі көлемінің үлкендігімен және ерекше табиғи ерекшелігімен танымал. Көлдің батыс бөлігі тұщы болса, шығыс

бөлігі тұзды келеді. Жұмсақ сары құмды жағажайы әсіресе балалармен демалуға өте қолайлы. Сонымен қатар мұнда балық аулау мен су спортына қызығатындар үшін де жақсы мүмкіндік бар.

Балқашқа барған кезде мүлде басқа көңіл күйге енесің. Кең құмды жағалау, көз жетпейтін көгілдір су, еркіндік сыйлайтын кеңістік... Құмды жалаңаяқ басып жүргеннің өзі ерекше емес пе? Әсіресе балалармен барғандарға құм өте қолайлы. Жағалауы жұмсақ, суға түсу де ыңғайлы, себебі терең емес.

Жетісу тұрғындары үшін Балқашқа жету Алакөлге қарағанда жақынырақ. 2 сағатта жетіп барып, 1 күнге демалып қайтуға болады. Сондықтан жұмыстан бөлек, дема-

лыс күндерін тиімді пайдаланғысы келетіндер осы бағытты жиі таңдайды.

Дегенмен, Балқашта шешімін күтіп тұрған мәселелер де жоқ емес. Биыл жағажай бұрынғыға қарағанда әлдеқайда жинақы көрінді. Тапчандардың саны

көбейіп, былтырғыға қарағанда сапасы жақсарғанын байқадым. Алайда, демалыс үйлерінің бағасы көпшіліктің көңілінен шыға бермейді. Жағажайдағы тапчандардың бағасы 15 мың теңгеден басталып жайлылығы жоғары көрпе-жастығы бар түрлері 20 мың теңгеден асады. Ал бір тәулікке жалға берілетін үйлердің бағасы шамамен 50–70 мың теңге аралығында екен.

Бағаның қымбаттығына байланысты палаткамен келіп демалатындардың қатары да көбейген. Қазір заманауи, жайлы шатырлардың көбеюі табиғат аясында тынығуды таңдаушылар үшін қолайлы мүмкіндікке айналды ғой. Бірақ мұнда тағы бір мәселе бар. Интернет байланысы барлық жерде бірдей ұстай бермейді. Қарапайым дүкеннің өзін таппайсың.

Өз басыма екі көлдің де ұнайтын тұстары бар. Балқаштың құмы ерекше әсер қалдырады. Толқындары теңізді еске түсіреді. Бірақ күнге тез күйіп кетесің. Ал, Алакөлде самал желдің арқасында аптап ыстық онша сезілмейді. Суына түскен сайын қайта-қайта шомылғың келеді. Оның үстіне қажетіңнің бәрі маңайыңда тұрған жақсы емес пе?

Кейде жақсы демалыс үшін шетел аспай-ақ, өз жеріңнің көркем табиғатына көз салып тұру керек екен. Жыл өткен сайын Жетісу туристердің көп келетін аумағына айналып барады. Ендігі міндет – тек турист тарту емес, табиғатты сақтау, қызмет көрсету сапасын көтеру және демалушыларға жайлы жағдай жасау болмақ.

Бетті дайындаған: Гүлнұр БАЙМҰХАН

Құралай МУСАНОВА «Алатау»

Мен ертерек барыппын. Залда біраз үлкендер отыр екен, кезінде үлкен қызметте істегендері сыртқы болмыстарынан байқалады. «Осы кісілердің қайсысы Тоқымбетов екен?» деген сауал тұрды көкейде. Сол шараны ұйымдастырушылардан сұрадым, ол кісі әлі келмеген екен. Сахнада «Көксу толқыны» фольклорлық халық ансамблі түрлі

ҚОЛЫМА ДИПЛОМЫМДЫ АЛЫП, САРЫБҰЛАҚ ОРТА МЕКТЕБІНЕ ҰСТАЗДЫҚ ЕТУГЕ БАРҒАНЫМДА ДА, KEYIN ҚЫЗЫМ МУЗЫКАЛЫҚ БІЛІММЕН ОСЫ МЕКТЕПKE ШАҚЫРЫЛҒАНДА ДА, КЕЗІНДЕ ӘН-КҮЙДЕН САБАҚ БЕРІП, БАЛАЛАРҒА ДОМБЫРА, БАЯН, АККОРДЕОН, ҚОБЫЗ ҮЙРЕТКЕН АМАНГЕЛДІ ТОҚЫМБЕТОВ ТУРАЛЫ КӨП ЕСТІДІМ. ОНЫҢ САРАЛЫ ЕҢБЕГІНІҢ АРҚАСЫНДА, МУЗЫКАҒА ДЕГЕН ҚҰШТАРЛЫҒЫ ОЯНЫП, СОНЫ ӨМІРІНЕ АЗЫҚ ЕТКЕН ЖАНДАРМЕН ДЕ СҰХБАТТАСҚАНЫМ БАР ЕДІ. «КӨКСУ АУДАНЫНДА ТЕАТР АШЫП, СОҒАН ЖЕТЕКШІЛІК ЕТЕДІ ЕКЕН» ДЕГЕНДІ ДЕ СОЛ КЕЗДЕРІ ЕСТІГЕН БОЛАТЫНМЫН. АЛ, БАЛПЫҚ БИ АУДАН ОРТАЛЫҒЫНДА АМАНГЕЛДІ ТОҚЫМБЕТОВТЫҢ 80 ЖЫЛДЫҚ МЕРЕЙТОЙЫНА БАЙЛАНЫСТЫ ӨТКІЗІЛГЕН ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ КЕШІНЕ ҚАТЫСҚАНЫМДА «ЖҮЗ РЕТ ЕСТІГЕНШЕ, БІР РЕТ КӨР» ДЕГЕННІҢ РАС ЕКЕНІН, ӨЗ КӨЗІҢМЕН КӨРІП, НАҚТЫ КӨЗ ЖЕТКІЗУДІҢ ӘЛДЕҚАЙДА ҚҰНДЫ ЕКЕНІН ТҮЙСІНДІМ.

жетекшіліктен бастаған. Сонан соң Амангелді Нұрбайұлы Киров ауданы Ленин атындағы колхоздың мәдениет үйінде режиссер, Гвардия ауданы Сарыбұлақ совхозының клубын басқарып, Сарыбұлақ орта мектебінде ұстаздықты қатар алып жүрген, Кировск аудандық мәдениет үйінде қызмет еткен.

Ол қызмет жасаған жердің бәрінде оркестр, үйірме ұйымдастырып музыкалық мектеп ашып, вокалдық инструменталдық ансамбль (ВИА)

ТЕБІРЕНІСКЕ ТОЛЫ

құрып, қазақ балаларының өнерге деген құштарлығын оята білген. Көптеген жас таланттардың өнер жолына қадам басуына мүмкіндік жасаған. Ленин колхозындағы мәдениет үйінде ұйымдастырған драма үйірмесі «Қыз Жібек» операсын, «Ажар мен ажал», «Әке тағдыры» спектаклдерін сахналаған. Ұжымның шығармашылық жетістіктері жоғары бағаланып, мәдениет үйіне «Халық театры» атағы берілген.

Тоқымбетов құрған «Үлгілі балалар» оркестрі Алматыда өткен «Өнерге қанат қаққандар» бағдарламасына қатысып, ел ықыласына бөленсе, «Шаған» ансамблі Германия еліне барып 20 концерт қойған, «Көксу толқындары» ансамблі «Халық ансамблі» атағын алған. Шығармашылық қызметі мен өнердегі жетістіктері бағаланып, Амангелді Тоқымбетов 1970 жылы КСРО жастар фестивалінің, 1971 жылы Бүкілодақтық жастар фестивалінің лауреаты атанды. Мәскеу қаласында өткен байқауда Гран-При жүлдесін

шығармалар орындап отыр. Мен де алдыңғы қатардан орын алып отырдым. Бір кезде, отырғандардың біразы өре түрегеліп, есік жаққа беттеді. Бір топ адамдардың ішінде жігіт ағасы үлкен кісіні қолтығынан демеп келеді екен. 80 жасқа келсе де өң бермеген, аяқ жолын көре алмай, жетекпен келе жатса да бойын тік ұстағанынан, жинақылығынан танбаған бір кездегі сырбаз жігітті бірден таниды екенсің. Алдыңғы қатардың орта шеніне отырғызды. Амандасып, алдына барғандардың арасынан мен де кезек күттім. Ыңғайын тауып амандасып, құттықтап, өзімді таныстырып, Сарыбұлақтан екенімді айтқан едім, өзі әңгіме бастап кетті:

– Сарыбұлақта үш жыл мұғалім болдым. Пәменов Сәрсенбай директор болған. Сол кезде ауыл клубында да істедім.

– Ескі мектепте жұмыс жасапсыз ғой? – дедім мен.

– Иә. Үлкен мектепке көшкенде Аязбаев ("О дүниесі жақсы болсын!" - автордан) деген директор болды. Ол кісімен істесе алмадым, – деп, әңгімесін жалғастырып кетті, – Ол кезде бізде оркестр, бәрі болған, облыстық радиодан концерт беретінбіз. Аудандық білім бөлімінің бастығы Мафтухаев: «Мен сендерге биылғы жылы домбыра, тағы басқа оркестрге керек аспаптар алуға ақша бөлемін», – деді. Берді. Алматыға завхоз, директор, үшеуіміз бардық. Ол кезде «базалық магазин» деген болатын, сондағы дүкеншіге прима, қобыз, 24-30 сомның домбыраларын жаздырып қойғам. Директор: «Домбыраны қымбат алып

жатырсың, 11 сомның домбырасын ал, бар ақшаны ұстап қойсақ, Мафтухаевтан ұят болады», – дейді. Мен: «Ол өзі «ал» деді ғой, 11 сомның домбырасы оркестрге жарамайды», – деймін. Ақыры, магазинші айтса да «ұят болады» деп алдырмады.

Өнерден хабары жоқ директорға «11 сомның домбырасын мойныңызға байлап, тағып алыңыз» дедім де, кетіп қалдым. ЗавРайОНО-ға келіп, «мені жұмыстан босатыңыз» дедім. Кетуге бекініп алғам. «Босатуға қол қойсаңыз да, қоймасаңыз да, бәрібір істемеймін. Кетемін» деп тұрып алдым. Сонымен, арызыма қол қойып берді, расчелымды алдым да кеттім, – деп, өткен күндердің бірін ерекше қызықтыра әңгімелеп берді.

«Не деген жады, адамдардың аттарын да ұмытпапты» деп таңғалдым Амангелді ағайға...

Амал не, көзкөргендерден амандасуға келгендердің қарасы көбейіп кетті де, маған осы әңгімемен ғана шектелуге тура келді. Шәлім қанбай қалғандай әсерде қалдым. Кеш соңында жолығып, әңгімемізді жалғастыратын ойым болған. Қайдағы?..

Әңгімешіл жанды кезінде сыйласқандар да, сырласқандар да сағынып қалыпты. Маған қайта сұхбаттасу бағы бұйырмады. Есесіне, Сарыбұлақта ағасы Амангелдінің қолында тұрып, мектепте оқыған қарындасы Жұмабала Нұрбайқызымен таныстым. Ол, аса көп сөзге жоқ екен, ағасының бауырмалдығы, аздап қатал мінезі туралы айтқан болды.

80 жылдық шығармашылық кеш «Көксу толқыны» фольклорлық халық ансамблінің сүйемелдеуімен «Мәдениет саласының үздігі», Көксу ауданының «Құрметті азаматы» Бақтыбала Мұраталинова орындаған «Естідім бір сұлу ән» деген әнімен ашылды.

Одан кейін ауданның бетке ұстар әншісі Айнұр Букенбай «Жерім менің – Жетісу» әнін орындады. Кеш жүргізушілері Алтаев Ерасыл мен Шатырбаева Жадыра көпшілікті Амангелді Нұрбайұлы Тоқымбетовтың өмір жолымен таныстырды.

Ол өз облысымызда Быжы станциясында дүниеге келіпті. 7 жасынан Алматы қаласындағы №5 теміржолшылар балаларына арналған мектеп-интернатта оқып, 1960 жылы 7 сынып бітірген екен. Содан соң, Жамбыл қаласындағы көркем өнер паздар жетекшілерін даярлайтын музыкалық училищеге түсіп, қобыз сыныбын бітіреді. Жолдамамен Ленинград қаласындағы Римский-Корсаков атындағы консерваторияға қабылданған, бірақ денсаулығына байланысты, оны сырттай оқып, бітірген. Еңбек жолын Балқаш ауданы Бақанас мәдениет үйінде көркемдік

иеленіп, КСРО Композиторлар Одағының лауреаты болды. Сондай-ақ, «Музыкатану» ғылымдарының кандидаты және Көксу ауданының «Құрметті азаматы» атағына ие болды.

1997 жылы денсаулығына байланысты, ал 1999 жылы қос жанарынан айырылуна байланысты өнердегі өз «балапандарын» жетелей алмағаны өкінішті. Амангелді Тоқымбетовтың жетістікке жеткен шәкірттерінің ішінде облысымыздың мәдениет саласында 15 жылдық өтілі бар, «Үздік мәдениет қызметкері», **Жарлыөзек ауылдық округі Бозтоған мәдениет үйінің директоры Амангелді Алмас** та бар. Ол атасы туралы:

алқасы» төрағасы Бөзілов Сайлаубай құттықтау сөзінде Амангелді Тоқымбетовтың кезінде жанкештілікпен еңбек еткеніне куәлік ете келіп:

– Атасын құрметтеп жатқан ұлдан, қыздан айналдық, – деп, ризашылығын білдірді.

Аудан әкімінің орынбасары Зейнулда Абзал Секенұлы әкімнің құттықтауын жеткізіп, «Құрмет гүлін» табыс етті және өз атынан да құттықтап, мерейтой иесінің иығына шапан жапты.

еткенбіз. Аманкүл екеуі Жамбылда бірге оқыған. Аманкүл дирижерлықты бітірген. «Қонаевтың алдында екіқабат күйімде дирижерлық еттім ғой» деп күліп жүретін. Ауру алмай қоймайды екен ғой, біртоға жақсы жан еді, ертерек кетіп қалды...әйтпесе бүгінгі қуаныш Аманкүлдің де қуанышы емес пе?!
Кәмила Бектемісова кеш соңында өзінің көңіл толқынысын жасыра алмай: «Керемет кеш болды» - деп жасаураған көздерін сүрте берді...
Кеш соңында, сұхбаттасатын

көрермен іздеп жүріп, ойда жоқта, **Амангелді Нұрбайұлының жиені Гүлім Ерікқызына** ұшырастым. Ол:

– Мен жиен немересімін, қызының қызымын. Кеш өте әсерлі болды, жылап алдық, – деді.

Кеш қонағы Бақтыбай Өрісбайұлы:

сыныбынан сабақ берді және «Үлгілі балалар» оркестрінің негізін қалады. Өзі сазгер, өзі өңдеуші, өзі әрлеуші, әр аспаптың партиясын өзі жазып беретін. Жетістігі Қазақстанда ғана емес, Нұрбайұлы өзін Санкт-Петербургта да көрсете білген. Еңбекқор, адамгершілігі мол. Мінезі тік. Әуелі, тексеріп барған комиссияларды қуып жібергені бар. Білім бөлімінің басшысы маған қоңырау шалады «филиалдағы адамың комиссияның кіргізбей қойыпты» деп. Мен айтамын: «Ол сондай адам, еңбекқор жан, бірбеткей, соның арқасында көп жетістікке жеткен. Оны бізде ғана емес, Россия да мойындаған. Оны тексеріп барған адамдардың музыкалық білімі жоқ, сондықтан олардың музыка мектебінің филиалын тексеруге құзыреттілігі жоқ, қуған себебі сол», - дедім. Амангелдінің бүгінгі шығармаларын тыңдап, қуанып отырмын. Әсіресе, Тоқымбетовтың өзінің жазған монологы әрқайсымыздың

– Атам бүкіл музыкалық аспапта еркін ойнайды, нотамен де, слухпен де. Ол апам Амангүл Мергенбаевамен, Алтынбек Қоразбаевпен бірге оқыған. Апам дирижер болған. Кезінде, Нұрғиса Тілендиев атам құрған оркестрге өз бағасын беріп, қолдау көрсетіп, киім, домбыра әперген екен. Бақанаста жұмыс жасап жүргенде ауданға халық бұлбұлы Бибігүл Төлегенова концерпен келіпті. Сонда, жеке концерт жүргізушісі ауырып қалыпты да, атам бүкіл ауданды бірге аралап, Халық өртісінің концертін жүргізіп беріпті.

Атамның 500-ден астам шығармалары бар, сазды ән-әуендермен қоса, «Балқаш кеші», «Өмір жолы» атты екі симфония жазған. Өмірін өнерге арнаған атам өз деңгейіндегі бағасын алмаған жан, сол біраз қынжылтады, – деп ағынан жарылды.

Сол 500 шығармадан кеш барысында «Ғашық едім жасымнан», «Жан жарым», «Асылым, жарым сенсің», «Туған жер қырандары», «Қазақ елі» әндерін Ұлар Жылқыбаева мен Нұрлан Мамырбаев, Гүлнұр Әлімбек пен Дәурен Берікбаев, Нұрлан Мамырбаев пен Еламан Сағатбеков, Айнұр Букенбай орындап, көрермендер ықыласына бөленді.

Қайрат Амангелдіұлы Тоқымбетовтың өзі орындаған «Әкеге арнау» әні тыңдаушыларды толқытпай қоймады десем, артық айтқандық емес. Әкеге деген құрмет сезіліп, анаға деген сағыныш лебі ескендей болды. Тіпті, Мұқыры халық театрының жігіттері әсерлі де ырғақты дауыстарымен орындаған «Поэзия» қойылымын көзіне жас алмай, тебіренбей тыңдаған көрермен кемде-кем болған шығар. Онда өнер иесінің жан толқынысы, айналасындағы сұлулық атаулыны көзімен көре алмай, зағип болып қалғандығы, жарты ғасыр қол ұстасып өткен, қиын-қыстау кезеңде өзіне сүйеу болған жан-жарынан айрылып қалғандығы өлең шумақтарына өрілген екен. Соңында, Айнұр Алтынбекова мен Еламан Сағатбеков орындаған Тоқымбетовтың «Аңсағаным» әнін қонақтар тік тұрып тыңдады. Кеш ерекше әсерлі болды. Оны құттықтап сөз сөйлегендер мен тілдескен әрбір жанның сөзінен, көрерменнің көзінен аңғардық.

Көксу ауданы «Ақсақалдар

Композитордың қарындасы, **немерелердің Аңсабала апасы** шығармашылық кештің керемет жақсы өткендігін айтып, ағасын құттықтап, шапанын «конвертпен» берді. Одан кейін Жұмабала Нұрбайқызы да ағаға деген ыстық ықласын білдіріп, гүл шоқтарын ұсынып, шапанын табыс етті.

Кештің басында сұхбаттасқан, Амангелді Тоқымбетовпен көрші ауылда тұрған, бұрынғы «Көксу таңы» газеті редакторының орынбасары Кенжебек Бектемісовтың жұбайы **Кәмила Шайыққызы** өнер иесімен жастық шақтары бірге өткендігін әңгімелей келіп:

– Амангелдінің қызы Айгүл – менің кіндікқызым, осы шараға баскөз болып жүрген Алмастың мамасы. «Атадан ұл туса – игі, ата жолын қуса – игі» демекші, баласы Қайрат Астанада театрда қызмет етеді. Тамаша өнер иесі, өнер жолында жүріп алған атақтары бар. Амангүл мен Амангелдінің қосылғандарына 50 жыл толған тойында Кенжебек екеуіміз куәлік

– Мен жергілікті ақынмын, – деп таныстырды өзін, – **Амангелді ағаны жас күнімде көргем. Ол кісі туралы естіп, біліп жүрдік. Ол кезде колхоздың жұмысында жүреміз, қол тимейді. Мен өзі 20 жасымнан бастап ән шығарғам. Қазір ағаға арнап өлең жазып, баласына бердім...**

Жапсарбаева Алтыншаш Сагиденқызы:

– Мен кезінде ауданның музыкалық мектебінде директор болып істегенмін. 1986 жылдан бастап Амангелді Тоқымбетовпен бірге жұмыс жасадық, Ленин колхозының мәдениет үйінің жанынан мектептің филиалын аштық. Сол кезде Тоқымбетов балаларға домбыра

Жапсарбаева Алтыншаш Сагиденқызы

жанымызды тебіренітіп, қозғады. Театр жігіттері өте жақсы орындап шықты. Былай қарасаң, жан айқайы ғой. Бұл біз сияқты жасы ұлғайған адамдардың бәріне тиесілі ма деймін. Бұл – тек Амангелдінің ғана емес, көпшілігіміздің жан айқайымыз!

Ұлы Қайраттың әкесіне арнап шығарған әні де өте тамаша, артындағы слайд та тақырыпқа сай. Осыны ұйымдастарған, мәдениет саласында жүрген жандарға, мәдениет үйінің Әлішер басшысынан бастап, ұжымына алғысым шексіз. Осында қызмет етіп жүрген жастар Амангелді Нұрбайұлының шығармаларын керемет орындап шықты. Жақсы, көңілден шығатын демалыс болды. «Ауызбірлік бар жерде күш бар» дейді, Амангелдінің өзінің ұрпағының ауызбіршілігі мол екен. Амангелді Тоқымбетовты 80 жылдық мерейтойымен шын жүректен құттықтаймын! Ұрпағымен мың жасасын! Денсаулығы мықты болсын! Ұрпағының қызығын көрсін!

Автордан: Тамаша айтылған ой-пікірлер, жақсы лебіздер легі, құттықтаулар, жүрекжарды жақсы сөздер сол күні толастаған жоқ. Сол тілектерге біз де қосыламыз.

РЕАЛЬНОЕ УСТРОЙСТВО ПОЛИТИЧЕСКИХ СИЛ В СТРАНАХ МИРА

КАК НАМ ИЗВЕСТНО, В СТРАНЕ 23 АВГУСТА СОСТОИТСЯ ИСТОРИЧЕСКИ ВАЖНЫЙ МОМЕНТ - ВЫБОРЫ В КУРУЛТАЙ КАЗАХСТАНА, КОТОРЫЙ СТАНЕТ НОВЫМ ШАГОМ В НОВЫЙ КАЗАХСТАН. В КАЗАХСТАНЕ ОФИЦИАЛЬНО ЗАРЕГИСТРИРОВАНЫ 7 ПАРТИЙ, КОТОРЫЕ ПРИМУТ УЧАСТИЕ В ВЫБОРАХ КУРУЛТАЯ.

1. Демократическая партия Казахстана «Ак жол»
2. Народная партия Казахстана
3. «Ауыл» партиясы
4. Общенациональная социал-демократическая партия
5. Партия «Respublica»
6. Партия зелёных «Байтак»
7. Партия «Әділет»

Одной из сфер жизни общества является политическая. В политических системах разных государств действуют также по разному разное количество партий. Например, во времена СССР в нашей стране помним, что существовала только одна партия - КПСС. По данным сайта obrazovaka.ru партийные системы стран мира определены следующим образом.

К однопартийным государствам сегодня относятся:

Китай. Вьетнам. Лаос. Северная Корея. Куба. В прошлом к ним относились все социалистические страны.

Государств с двухпартийной системой: США. Великобритания. Канада. Ямайка. Багамские острова.

К многопартийным системам относятся такие государства:

Германия. Франция. Италия. Дания. Норвегия.

БЫЛА ЛИ МНОГОПАРТИЙНАЯ СИСТЕМА В КАЗАХСТАНЕ?

Как пишет сайт E-history.kz 10.10.2016. (автор Аскар Сулейменов),

многопартийность — один из важных элементов демократического государства. Термин «партия» известен с давних времен. Он происходит от латинского partis (часть). В Древнем Риме партией называлось сообщество свободных римлян, легально и открыто выражающих и отстаивающих свои интересы. В современном виде партии начали формироваться в конце XVII — начале XVIII веках в странах Западной Европы и Северной Америки.

В России возникновение политических партий относят к периоду середины XIX — начала XX вв. В Казахстане существовали партии по родовому признаку.

Алихан Букейханов был первым политическим деятелем, который стремился создать политическую партию в Казахстане. Он стал членом партии кадетов в 1905 г. В ноябре 1905 года участвовал в Общероссийском съезде земских и городских деятелей в Москве. В конце 1905 г. в Уральске на съезде

делегатов 5 областей был одним из инициаторов попытки создания Киргизской конституционно-демократической партии. После Февральской революции 1917 года казахская национальная интеллигенция усилила политическую деятельность. В апреле 1917 года в городе Оренбурге состоялся Тургайский областной киргизский съезд с участием представителей Уральской, Акмолинской, Семипалатинской, Сыр-Дарьинской областей и Букеевской орды. На съезде приняло участие более 300 человек. В программу съезда были внесены вопросы о форме государственного управления и Учредительном собрании, о гражданских комитетах и другие. В апреле 1917 года в Ташкенте на съезде была образована партия «Шура-и-исламия». Также мусульманским духовенством была образована организация «Шура-и-улемия». Весной 1917 года сформировались большевистские группы в Петропавловске и Черныеве.

На общекиргизском съезде в Оренбурге 21 - 26 июля 1917 года произошло организационное оформление партии «Алаш». Осенью 1917 года в Казахстане возникла еще одна национально-политическая организация — Киргизская социалистическая партия «Уш-Жуз». Политическая судьба этих партий различна. Большинство из них сошли с политической арены в результате гражданской войны и прихода большевистского режима. Коммунистическая партия Советского

Союза стала единственной правящей партией в стране. Во всех республиках параллельно действовали коммунистические партии союзных республик, лидеры которых составляли, так называемое, Политбюро, высший политический орган партии. КПСС просуществовала до осени 1991 года. Ее распад был связан с необратимыми политическими процессами, приведшими к распаду всей советской государственной системы.

Партии Казахстана начала XX века
Иттифак аль-муслимин (1905—1907)

Уш-Жуз (1917—1919)
Партия Алаш (1917—1920)
Коммунистическая партия Казахстана (1937—1991)

Запрещённые властями партии

Народная партия «Алга!»
Народная партия «Демократический

выбор Казахстана»

Хизб ут-Тахрир аль-Ислами

Закрывшиеся самостоятельно партии

Союз народного единства Казахстана [пол.] (1993—1999)

Народный конгресс Казахстана (1991—1995)

Гражданская партия Казахстана (1998—2006)

Аграрная партия Казахстана (1999—2006)

Республиканская партия «Асар» (2003—2006)

Азат (партия) (2005—2009)

Партия «Руханият» (1995—2013)

Демократическая партия «Адилет» (2004—2013)

Партия патриотов Казахстана (2000—2015)

Социалистическое движение Казахстана (2006—?)

Партия «Адал» (2013—2022)

Партия «Аманат» (1999—2026)

(Примечания:)
Официальный сайт Президента Республики Казахстан — Конституция. Политические партии
Архивная копия от 4 мая 2015 на Wayback Machine ЦИК РК)

ПАРТИИ ВЕДУЩИХ ДЕРЖАВ МИРА

В США действует около 40 национальных партий (но система фактически двухпартийная), в России официально зарегистрировано 25 партий, а в Китае легально существуют 9 партий. Реальное устройство политических сил в этих странах выглядит следующим образом:

США - Двухпартийная система

Несмотря на наличие около 40 зарегистрированных партий, вся власть разделена между двумя гигантами: Демократической и Республиканской партиями. Третьи партии. Такие организации, как Либертарианская партия или Партия зелёных существуют, но из-за

мажоритарной избирательной системы почти никогда не получают мест в Конгрессе.

Россия - Многопартийная система

По данным Министерства юстиции и ЦИК РФ на 2026 год, в стране официально зарегистрировано 25 политических партий.

Право на выборы. Из общего числа зарегистрированных партий 17 имеют право принимать участие в текущих

избирательных кампаниях.

В парламенте России-Государственной думе сейчас представлены 5 основных фракций («Единая Россия», КПРФ, ЛДПР, «Справедливая Россия — За правду» и «Новые люди»).

Китай

Многопартийное сотрудничество под руководством одной партии. Всего в КНР официально разрешены 9 политических партий. Главной и правящей силой в стране является Коммунистическая партия Китая (КПК). Остальные 8 партий официально называются «демократическими». Они не являются оппозицией, полностью признают руководящую роль КПК и участвуют в консультативном управлении государством.

(По материалам интернета)
Баян ТАНАТАРОВА

Бейсенбі - Четверг, 6 тамыз

05.00 «Шәмші Қалдаяқовтың ән кеші»
07.00 «Оян!»
09.00 «Ковер шоу»
10.00 «Бәсеке»
11.00 «Мәдениет үйі»
13.00 Ойнайық
14.00 «Турбозавры»
15.00 «Халық таңдауы»
15.30 «Бозторғай»
17.15 «Жолдар ,жолдар»
19.00 Новости
19.30 Жаңалықтар
20.00 Кино «Қарлығаш ұя салғанда»
21.00 «Ар алдында»
23.00 «Қызық times»
00.15 «Райское место»

06.00 «Жизнь которой не было»
07.05,19.00«Көреміз шоу»
08.00 «Қайырлы таң Қазақстан»
09.30 «Доброе утро Казах-стан»
11.05 «Жить здорово»
12.10 «Давай поженимся»
13.10 «Модный приговор»
14.10 «Жаңалықтар»
14.25 «Новости»
14.30 «Осеннее лето»
18.30, 03.20«Басты жаңалықтар»
20.00,01.35 «Главные ново-сти»
20.35 «Аутсайдер»
02.25 «Господа офицеры»
03.45 «Паутина»
04.25 «Алкион»

07.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)
07.30,05.10 «әнім сен едің»
08.10 «Дерт пен үміт» отандық телехикая
10.00 Новости
10.30 «Рамо».
12.20 «Хозяйка»
14.30 «Лимитчицы»
16.30 «Любовь преодолеет все»
18.30 сериал «Рамо»
20.30 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.30 сериал «Лимитчицы»
23.40 сериал «Хозяйка»
01.40 «Любовь преодолеет все»
02.40 «Дерт пен үміт»
04.00 «КТК қоржыны»
06.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.25 «Азбука Конституции»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости
10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.45 «Жаңа конституция»
11.50 «Еркін қозғалыс»
12.00 «Келін BATTLE» /тікелей

Жексенбі - Воскресенье, 9 тамыз

05.00 «Әке бақыты»
06.00 Концерт «Kalifarniya»
08.00 Т/х «Бозторғай»
11.00 М/ф «Рога и копыта»
12.20 К/ф «Всё путём»
14.00 «Cover show»
15.15 «Қызық times»
16.30 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда»
19.15 Live 25. Диль-наз Ахмадиеваның шығармашылығының 25 жылдығына арналған жеке концерті
21.00 «7 күн»
21.30 «Глобальные со-бытия»
21.50 К/ф «Моя семья тебя уже обожает!»
23.30 Подкаст. Azamat LIVE

эфир/
14.20 Халықтық конституция
14.25 «19 аймақ»
14.57 «Азбука Конституции»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир/
15.15 «Жаңа конституция»
15.20 «Агро аймақ»
15.35 «Жетісу әуендері»
15.50 «Конституция әліппесі»
16.00 Новости/прямой эфир
16.15 «Жаңа конституция»
16.20 К/ф «Мектеп президенті»
17.00 «Әу» де» /тікелей эфир/
17.50 Халықтық конституция
18.00 «19 регион» /тікелей эфир/
18.45 «Конституция әліппесі»
18.40 «Әсем әуен»
19.30 «Таза мекен»
19.50 «Азбука Конституции»
20.00 «Әсем әуен»
20.10 Д/ф «Президент архиві»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
20.55 «Конституция әліппесі»
21.00 Д/ф «Вкус жизни»
21.20 «Жаңа конституция»
21.30 Итоговые новости
22.00 К/ф «Қожайынның балалары»
22.35 Халықтық конституция
22.40 «Әсем әуен»
23.10 «Біздің толқын»

06.00,04.00 «Әзіл студио» ойын-сауық
06.30 «Ризамын»
07.00, 20.00 Информбюро
08.00,01.20 «31 әзіл»
09.00 «Саумал»
09.20,03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
09.30 «Губка Боб»
10.40 Мультсериал «Пингвины Мадагаскара»
10.50 Мультсериал «Черепашки ниндзя»
11.40 «Значит война»
13.50 «Национальная безопасность»
15.50 «Никогда не сдавайся 2»
18.00«Никогда не сдавайся 3»
21.00 «Судья Дрейд»
23.00 Худ. фильм «Другой мир: Пробуждение»
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.20, 05.00 «What's up?»
04.20 «1001 Өзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «Bala battle»
05.20 «Ризамын»

06.02 «Ұлы дала жанұясы»
06.30,23.00 Телехикая
07.30 «Жетімдер»
08.50, 23.40 Телехикая «Тәуіп Хо Жун»
10.00, 12.50 «Новости»
10.10 «Ата-ана, бала -шаға»
11.40 «Тек қана қыздар»
13.00 Художественный фильм
14.50,17.00,18.30,01.30 Теле-сериал
18.00 Жаңалықтар тікелей эфир
19.30 Новости прямой эфир
20.00 «Жар-птица»
22.00 сериал «далекий город»
04.40,05.00Жаңалықтар
01.05, 05.25 Новости
02.30 Гүл-гул шоу
03.40 Жарқыраған жұлдыз
04.30 Қызықты weekend
05.53 Үзіліс

06.00 «QAYI MAQ»
07.40 «P@UTINA»
08.45 «Маэстро Алибек Днишев»
09.15 «DASTARXAN»
10.30 Сериал «Папа для всех»
15.40 «Достояние Республи-ки». Алсу
17.35 К/ф «Адам и Ева»
20.00 Сериал «Зеркало для оборотня»
00.35 Сериал «Скрытые мотивы»
02.50 Т/х «Падение ордена»
03.35 Сериал «Алкион»

07.05 «Әнім сен едің», ойын-сауық (қайталау)
08.10 «Было дело», деректі детектив
10.00 «Алдараспан», әзіл

Жұма - Пятница, 7 тамыз

05.50 «Жолдар, жолдар» Ж.Жексенұлы
07.00 «Оян!»
09.00 «Cover show»
10.00 Т/х «Мәдениет үйі»
13.00 «OynalQ»
14.00 М/с «Турбозавры»
15.30 Т/х «Бозторғай»
17.15 «Бірінші концерт» С. Ибрагимов
19.00 Новости
19.30 Жаңалықтар
20.00 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда»
21.00 Т/х «Ар алдында»
22.00 «Қоғам пікірі» саяси ток-шоуы
23.00 «Қызық times1»
00.15 Сериал «Райское место»

06.00 Т/с«Жизнь, которой не было»
07.05, 19.00 «KOREMZ-SHOW»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан»
08.30 «Доброе утро, Казах-стан»
10.00 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
11.00 «НОВОСТИ»
11.05 «Жить здорово»
12.10 «Давай поженимся»
13.10 «Модный приговор»
14.10 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
14.25 «НОВОСТИ»
14.30 Сериал «Особенное лето»
18.30, 03.00 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19.00 «KOREMIZ-SHOW»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.35 «Поле чудес»
22.05 Т/с «Я тебя не боюсь»
02.45 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
03.10 Т/с «Падение Ордена»
04.25 Сериал «Алкион»

07.05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)
07.30 «Әнім сен едің», ойын-сауық (қайталау)
08.10 «Дерт пен үміт», отандық т/х
10.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
10.30 Т/с «Рамо»
12.20 Т/с «Хозяйка»
14.30 Т/с «Лимитчитцы»
16.30 Т/с «Либовь преодолеет все»
18.30 Т/с «Рамо»
20.30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
21.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21.30 Т/с «Колье Элеоноры»
01.40 Т/с «Любовь преодолеет все»
02.40 «Дерт пен үміт» отандық т/х (қайталау)
04.00 «КТК қоржыны» ойын-сауық (қайталау)
05.00 «Әнім сен едің», ойын-сауық (қайталау)
06.05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.25 «Азбука Конституции»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости

мен ән-думан кеші
12.30 «Хат», отандық т/х
14.00 Сериал «Однажды в Чукурова»
17.30 Сериал «Дочки»
21.00 К/ф «Ауылбайский участковый»
23.00 «Было дело», деректі детектив
01.00 «Реальная мистика», реалити-шоу
02.50 «NURBULLIN», ән кеші
05.00 «Әнім сен едің», ойын-сауық (қайталау)

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
08.55 «Азбука Конституции»
09.00 «Апта»
09.45 «Конституция әліппесі»
10.00 «Апта»
10.45 Халықтық конституция
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.45 «Жаңа конституция»

10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.45 «Жаңа конституция»
11.50 «Еркін қозғалыс»
12.00 «Әу» де»
12.50 «Конституция әліппесі»
13.00 «19 регион»
13.35 «Жаңа конституция»
13.40 «Әсем әуен»
14.20 Халықтық конституция
14.30 «Таза мекен»
14.57 «Азбука Конституции»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир/
15.15 «Жаңа конституция»
15.20 «Әсем әуен»
15.50 «Конституция әліппесі»
16.00 Новости/прямой эфир
16.15 «Жаңа конституция»
16.20 К/ф «Қожайынның балалары»
17.00 «Бір шәугім шай»
17.30 «Айтыс»
17.50 Халықтық конституция
18.00 «Мақсатына жеткендер»
18.35 «Конституция әліппесі»
18.30 «Жетісу әуендері»
19.00 «Жетісу жақуты»
19.35 «102» соообщает»
19.50 «Азбука Конституции»
20.00 «Әсем әуен»
20.05 Д/ф «Ғалымның хаты»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
20.55 «Конституция әліппесі»
21.00 Д/ф «Бауырластық»
21.20 «Жаңа конституция»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Келін BATTLE»

06.00, 04.00 «Әзіл студио» ойын-сауық
06.30, 05.20 «Ризамын» ойын-сауық
07.00, 20.00 Информбюро (рус., қаз.)
08.00, 01.40 «31 әзіл» ойын-сауық
09.00 Саумал
09.20, 03.00 TikTok show
10.00 М/с «Пингвины Мадага-скара»
11.00 М/с «Три ниндзя»
11.50 Х/ф «Мой сосед - при-шелец»
15.40 Х/ф «Никогда не сда-вайся-3»
17.50 Х/ф «Двойной удар»
18.10 Х/ф «Шопокоп»
21.00 Х/ф «5-я волна»
23.10 Х/ф «Падение луны»
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.20, 05.00 «What's up?» ойын-сауық
04.20 – «1001 Өзіл» ойын-сауық
04.30 – Телевикторина «BALA BATTLE»

06.02 Т/х «Ұлы дала жанұясы»
06.30, 23.00 Т/х
07.30 Т/х «Жетімдер»
08.50, 00.00 «Тәуіп Хо Жун»
10.00, 12.50 НОВОСТИ
10.10 Т/х «Ата-ана, бала-шаға»
11.40 Т/х «Тек қана қыздар»
13.00 Х/ф
14.50 Т/с
18.00 – ЖАҢАЛЫҚТАР. Тікелей эфир
19.30 – НОВОСТИ. Прямой эфир
20.00 –Т/с«Жар птицы
22.00 –Т/с«Далёкий город»
01.00, 05.00 – ЖАҢАЛЫҚТАР
01.25, 05.25 – НОВОСТИ
03.10 – «Гүл-гүл шоу»

11.50 «Еркін қозғалыс»
12.00 «DARA LINE»
12.50 «Конституция әліппесі»
13.00 «Әсем әуен»
13.35 «Жаңа конституция»
13.40 «Дала сыры»
14.00 «Келін BATTLE»
16.15 «Әсем әуен»
16.40 «Жаңа конституция»
16.40 Д/ф «Культура чисто-ты»
17.00 «Әсем әуен»
17.35 «Агро аймақ»
17.50 Халықтық конституция
18.00 «Единый народ»
18.25 «Конституция әліппесі»
18.30 «Жетісу әуендері»
19.30 «Арнайы репортаж»
19.50 «Азбука Конституции»
20.00 «Бір шәугім шай»
20.35 «Әсем әуен»
20.55 «Конституция әліппесі»
21.00 «Угәгәй melody»
21.45 «Жаңа конституция»
22.00 «Әсем әуен»
22.25 Халықтық конституция
22.30 Д/ф «Fake You»
23.00 «Әсем әуен»

Сенбі - Суббота, 8 тамыз

05.00 «Әке бақыты»
05.45 «Маңдай тер»
06.00 «Бірінші концерт» С.Ибрагимов
08.00 Т/с «Бозторғай»
11.00 – М/ф «Облачко-2. Месть ПИО»
12.2 – Кино «Моя семья тебя уже обажает»
14.00 – «XXI ғ. Көш басшысы»
15.15 – «Қызық times»
16.30 – Т/х «Қарлығаш ұя салғанда»
21.00 – «7 күн»
21.30 – «Жұмыр жер»
21.50 – Х/ф «Всё путём»
23.50 – Подкаст «Контекст»

06.00 03.45 – «Қаймақ»
07.05 «P@UTINA»
08.05 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
08.45 «Поле чудес»
09.50 Т/с«Я тебя не боюсь»
14.55 «20 жыл сахнада» Али-шер Каримов
17.20 К/ф «Болмаған балалық шақ»
20.10 Т/с «Зеркало для обо-ротня»
00.35 Х/ф «Ну, здравсвуй, Оксана Соколова»
02.50 Т/х «Падение Ордена»
03.35 Сериал «Алкион»

07.05 «Әнім сен едің» ойын-сауық
08.10 «Было дело» д/ф
10.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
10.30 «Сағындым, сағым жылдар» М. Ералиеваны еске алу кеші
12.30 «Хат» отандық т/х
14.00 Т/с «Однажды в Чуку-рова»
17.30 Т/с «Колье Элеоноры»
21.00 Т/с«Дочки»
00.40 «Было дело» докумен-тальный детектив
02.10 «Сағындым, сағым жылдар» М. Ералиеваны еске алу кеші
04.00 – «КТК қоржыны»
05.00 – «Әнім сен едің» ойын-сауық (қайталау)

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.25 «Азбука Конституции»
07.30 «Таңжарық»
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости
10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.45 «Жаңа конституция»
11.50 «Еркін қозғалыс»

06.00, 05.00 «Әзіл студио» ойын-сауық
07.00 «31 әзіл» ойын-сауық
08.00 «Тәтті шоу» ойын-сауық
08.30 М/с «Губка Боб»
08.50 М/с «Черепашки-ниндзя»
09.20 «Готовим с Адель»
10.00 Телевикторина «TeleBingo»
10.30, 03.00 «TikTok show» ойын-сауық
10.40 «Күліп All» ойын-сауық
11.30 «Жауап бер» интеллек-туалды телеойыны
12.30 К/ф «Иван-царевич и Серый волк-2»
14.10 К/ф «Человек-паук: Нет пути домой»
17.30 К/ф «Толстяк против всех»
19.30 К/ф «Центурион»
21.30 К/ф «Джон Уик-4»
01.10 К/ф «Падение Луны»

12.00 «Біздің толқын»
12.50 «Конституция әліппесі»
13.00 «Мақсатына жеткен-дер»
13.35 «Жаңа конституция»
13.35 «Әсем әуен»
14.00 «Жетісу жақұты»
14.20 Халықтық конституция
14.35 «102» соообщает»
14.57 «Азбука Конституции»
15.00 «Аман болайық»
15.35 «Әсем әуен»
16.30 «Жаңа конституция»
16.40 Д/ф «Ел жақта»
17.00 «Әсем әуен»
17.35 «Ауылдан адам көшкенмен...»
17.50 Халықтық конституция
18.00 «Абадан»
18.20 «Тарихнама» / Хандар
18.30 «Әсем әуен»
19.00 «Әу» де»
19.50 «Азбука Конституции»
20.00 «Дала сыры»
20.15 «Әсем әуен»
20.30 «Апта»
21.20 «Жаңа конституция»
21.30 «Апта»
22.15 Ауа райы
22.25 Халықтық конституция
22.30 Д/ф «Бағбан»
23.00 «Әсем әуен»

06.00, 04.40 «Әзіл студио»
07.00, 10.40 «Күліп Al»
07.30 «Тәтті шоу»
08.30 М/с «Губка Боб»
09.30 М/с «Черепашки-ниндзя»
10.00 «Готовим с Адель»
11.30 «Жауап бер» Интелек-туалды телеойыны
12.30 Х/ф «Месть и закон»
17.00 М/ф «Иван Цавевич и серый волк-2»
18.40 Х/ф «Человек паук: нет пути домой»
21.30 Х/ф «Трансформеры: последний рыцарь»
00.40 Х/ф «Судья Дрейд»
02.10 «Bizdin show»
03.30 «Time Vine»
04.00 «Тамаша Live»
05.00 «1001 Өзіл»
05.10 «BALA BATTLE»
05.30 «What's up?»

06.00, 05.50 Әнұран
06.02, 14.50, 00.00 «Өзілің жарасса»
07.00, 23.00 Телехикая
07.50 Т/х «Жетімдер»
09.40, 18.00, 01.30 Телесе-риал
13.30 «Аман бол»
бағдарлама
15.50 Х/ф
20.00 Т/с «Жар-птицы»
22.00 Т/с «Далёкий город»
02.30 Әйгерім Сейфолланың сырласуы
03.30 «Қызықты weekend»
04.20 Тазалық уақыты
05.10 Жарқыраған жұлдыз
05.53 Үзіліс

03.30 «Time Vine»
03.50 «1001 Өзіл»
04.00 Телевикторина «BALA BATTLE»
04.30 «What's up?»
05.30 «Ризамын» ойын-сауық

06.02, 14.50, 00.00 «Өзілің жарасса»
07.00, 23.00 Телехикая
07.50 Т/х «Жетімдер»
09.40, 18.00, 01.30 Т/с
13.30 «Аман бол».
Бағдарлама
16.00 Көркем фильм
20.00 Сериал «Жар-птицы»
22.00 Сериал «Далеккий город»
02.30 Әйгерім Сейфолланың сырласуы
03.30 «Қызықты weekend»
04.20 «Тазалық уақыты»
05.10 «Жарқыраған жұлдыз»
05.53 Үзіліс

ӘҢГІМЕ

ӨЗЕКТІ ӨРТЕГЕН ӨКІНІШ

Ғабдул—Сәбит Юсупов
журналист-жазушы, Кемел
Тоқаев атындағы детектив жанры
конкурстарының бірнеше
дүркін жүлдегері,
Қаратал ауданының құрметті
азаматы
Алматы қаласы

(Соңы. Басы газеттің өткен сандарында)

«...Кеше кешқұрым Бораш аяқастынан қайтыс болыпты...!» Осы мұздай суық хабар құлағына тиген Сәкеннің әлдебіреу тақ төбесінен қос қолдап қойып қалғандай есеңгіреп қалды. Сенер -сенбесін білмей, меңіреу адамша мелшиіп, үн-түнсіз, қою қараңғы түндей түнеріп отырғанына сүт пісірім уақыт өтті...
«Аллам-ау, бұл не сұмдық! Осыдан бір күн бұрын ғана оны есіме алып, өне бойымды өзім де түсініп болмаған мұнар күндей мұнартқан мұң басқан еді. Бораш екеуіміздің қатар өрілген өмір жолымыз ойға оралып, оған деген өкпе ме, жоқ әлде, сартпа сағыныш сазы ма, әйтеуір бір жүректі ауыртар түсініксіз хал кешкенім қалай? Сол шексіз ойлардың шырмауына оралып, есалаң адамдай меңірейген мең-зең күйге түстім. Еш себепсіз, өткен жылы бір тойда кездейсоқ кездесіп қалған сәтті есептемегенде, бақандай қырық екі жыл бойы бет-жүзін көрмеген Бораштың ойламаған жерден есіме түскені несі? «Дос» деп айтпақ түгіл, ойға алудан қашатын маған ол неғылдеп аяқастынан ойыма түсті» деп, қайран қала танданған едім. Құдіреті күшті құдайым-ай, оның татар дәмі таусылатынын, мына бір күндік жарық дүниемен қош айтысатын сәтінің жақын қалғанын маған сездіргенің бе екен, әлде...?»
Жүрегі сыздай шанышқылап, құрғаққа шығып қалған балықша ауа жетпей, тынысы тарылды. Жаңа ғана жүгіріп келгендей еңтігіп, екі иінінен әрең демалып отыр. Әлігінде ғана түскі астан кейін бойын ұйқы билеп, маужырап тұрған еді, ол күй сылып тастағандай жоғалып кетті. «У-һ-һ!» - Жалын құсқандай ауыр күрсініп, Бораш екеуінің ес білгеннен бергі тыныс-тіршіліктері, өмір жолдары жәйімен жылжып, кино таспасындай тізбектеліп өте берді...
Бір көшенің шығыс жақ бетінде олар, қарсы бетінде біз тұрдық. Мектепке дейінгі бал балалық шақтың қызық-шыжығын бірге татып қатар өстік. Бала емеспіз бе, әлде неге келісе алмай ұрсысып, тіпті төбелесіп те қалғанымызбен, арада бір-жар сағат өте ме, жоқ па, біреуіміз «жұр, ойнаймыз...» деп, екіншіміздің үйімізге түк болмағандай жетіп барамыз. Бораштың денесі бала кезден арық болғанымен бойшаң және маған қарағанда әлді болды. Балалар алыспай, күреспей тұра ала ма, күрескен кезде ол мені алып соғатын. Мен: «Қайта күресеміз! Қапы қалдым» деймін, үлкен балалардан естіген сөзді қайталап. Өрине, ол тағы да жығып кетеді. «Жығылған күреске тоймайды» деген емес пе, тап сол жағдай үш-төрт рет қайталанған соң, намыстанған мен: «Сен арамдықпен жықтың!» деп төбелесе кетем. Кейіннен қатарластарымыз күресіп жатқанда мен шамама қарамай: Бораш, кел екеуіміз күресейік» деп ұсыныс тастайтынмын. Досым: «Ой сен жығылып қаласың да, төбелесе кетесің» деп, күреспей қояды. Бір жылдың төлдері, сыныптасы Сағымның да денесі тойған қозыдай топ-толық. Өзі күшті, мені алып соғады. Оған да: «кел күресейік» десем, төбелестен қашып, ол да менімен күреспей қоятын.
Біраз өсіп, мектеп табалдырығынан аттаған кезде үй шаруасына араласа бастадық. Мен күшене тыраштанып отын бұтап, қыста қар күреп, шамам келмей мышшындап жатқанымда, Бораш: «Сәкен, әкел мен істейін. Сен шаршадың ғой...» деп, шаруаны опырып тастайтын. Мен оның күшіне қызығып қарап тұрамын. Бақша суғарып әлім жетпей, тыртындап жатқанда да: «Сәкен, давай, мен суғарайын. Сен арықтың бас жағына барып күзет. Бар болғыр, орыстар суға тоюшы ма еді, өздеріне бұрып алады» деп, қолына күрегімді құлшына алып суғаруға кіріседі. Анам көрші ауылдағы бауырлардына кетіп, апталап жатқан кезде, жалғыз жатқанға қорқып, оны қасыма алып, құшақтарымыз айқасып жатушы едік - ау. Баз - базында анамнан: «Бүгін Бораштардың үйінде қонайыншы» деп сұранып, түні бойы еңгілеміз таусылмай, тырқ-тырқ күлісе, таң біліне құшақтасқан қалпымызда көзіміз ілінуші еді. Төменгі сыныпта оқып жүргенде: «Ол әлі кішкентай ғой» деп, өзі менімен қоса еңірей жылап, анамның таяғынан арашалап алып қалғандағы мейірімге толы жүзі көз алдына келе қалды. Несін айтасың, нағыз жанашыр дос еді. Қайтейін, қайтейін...
... Өткен жылы бұлармен қатар өскен ауылдастың ең кенже немересі үйленіп, сол тойда екеуінің жолдары тоқайласты. Өз кінесін білгендіктен болар, Бораш жүзін төмен салып: «Сәке, ассалаумағалейкүм» деп қос қолын

бірдей созып, құшақ айқастыра амандасуға ұмсынған. Бұл оның бетіне жеккөрінішті ғана емес, жиіркенішті түрмен селқос қарады да, жалт беріп жанынан өте шықты. Ол болса, салы суға кеткен адамдай, екі иығы қушыып, сондай бір аянышты, жыларман халмен қос қолын бірдей, статуяша алдыға созған қалыпта тұрып қалған...
Апырым-ай, «Алдыңа келсе, атаңның құнын кеш» демеуші ме еді... Шариғат заңдарын берік ұстап, тіршілігінде бес уақыт намазын қаза қылып көрмеген тақуа анам да: «Исламда мұсылман адамдардың бірі - біріне деген өкпесі жібек шыт кепкендей уақыт қана болуы керек» деп отырушы еді ғой. Өзінің айыбын біліп, алдымнан бас иіп, құшағын жая қарсы алған досымды кеудесінен кері итергенім - иттік болды-ау! Бабаларымыздың: «Ілілген басты қылмыш шаппайды» деген тәмсілді неге ойыма алмадым екен?
«Сырғиды аққу айдында, сырғымайды, Жақын келіп хал-күйін кім сұрайды? Қатар жүрген күндерді сыйлайықызы, Біреу ерте, біреу кеш, бір құлайды» деп, өзім пысықсып, жайшылықта әндетіп жүргеніммен, тап сол жағдай өз басымнан өтерін кім болжап, білген?! Жастайымыздан өзіме қамқор, ағалы - інілі жандардай тату болып, сыйласып қатар өскен досымның шынайы пейілмен жайған құшағын неге қақтым екен? Бораштың маған күні түскендіктен кішірейгені емес, айыбын мойындағандықтан бас иіп тұрғандығына миым жетпеген не деген топас едім?!
...Қазақтың: «Тана көзін сүзбесе, бұқа бұйдасын үзбейді» деген өмірден алынған тәмсілі неге ойыма келмеген? Өзі ойнастан туып, жастайынан жатырынан қағынып өскен қатынның жылмындап, көз сүзе қылмындаған қылығына, қанша айтқаныммен еркек емес пе, қарсы тұра алмаған болар... Бораштың орнын да өзім болсам қайтер едім? Жәрия жәлөптің қолын қағып тастап, «тәйт, ұятсыз!» деп айта алар ма едім? Әй, қайдам... Құдайшылығын айтқанда, жылмыып, қылымси күліп, аярлана қылмындап тұратын қатын алдында ежелден әлсіздік танытып, құлап түсетін «еркек» деген жаратылыс иесі емеспіз бе? Осындай айлакер қатындардың құрық бойламаз қулығына, сары сайтан сияқты сайқалдықпен арбаған аярлығына төтеп бере алмаған - біздей қарапайым пенделер ғана емес, мемлекет басқарған патшалар да соғысып, тату отырған

көрші елдер бірі - бірімен жауласқан жағдайлар тарихта болды ғой...!»
Жүрегі атқылақтап, екі иығынан еңтіге, қинала тыныстаған Сәкен қалың ой құшағына батып кеткен. Тұн ортасы әлдеқашан ауып, төсегіне қисайғанымен, қос жанарынан сорғалай аққан ащы жасы толастар емес. Өкініші өзегін өртеген жігіттің кірпіктері қалай ғана іліксін, әрі - бері дөңбекши аунап жатыр. «Уһ!» - ауыр күрсініп, бірдеңеге бекінгендей орнынан атып тұрды. Тәрдегі шақфтың тартпасын жұлқи ашып, оқушы дәптері мен мүйіз сапты қаламын алып, кешіксе - бірдеңеден құр қалатындай асығып, әлденелерді апыл - құпыл жаза бастады...
...Сәкен таң бозынан такси шақырып, Талдықорғаннан оңтүстік астанадағы Айнабулақ ықшам ауданындағы Бораштың қара шаңырағына жеткенде, күн сәскеге таянған еді. Зәулім үйдің маңы иін тіресе толған машина нөпірі. Жол бойы қыстығып, қос жанардан нәсердей сорғалап аққан ащы жасын тоқтата алар емес. Үнсіз жылап келе жатқан жігіттің көлік нөпіріне көзі түсісімен, құмыққан үні еріксіз шығып кетті. Таксиден түсер-түспестен тарғылдана шыққан қарлығыңқы дауысы аула-ны жаңғыртып жіберді. «Қайран бауырым-ай! Арманда кеткен арысым-ау!»
Екі жаққа шалқасынан ашық тұрған темір қақпадан кең аулаға өкіре кірді. «Қара нанды бөле жеген қимас досым-а-а-а-й!» Еңселі, ұзыншақ етіп салынған үйдің қабырға бойына жағалай қойылған орындықтарда қаздай тізіліп отырған қыз-қырқындар мен кексе әйелдер дауыс шығара жоқтап, аңырай жөнелді. Қатардың орта шенінде аш күзендей бүгіліп, қарлыққан әлсіз дауысын әрең шығара еңіреп отырған Рәзия Сәкеннің көзіне оттай басылды. Борашының әйелін отырған жерінен қапсыра құшақтап, еңкілдей жылауын үдетіп жіберді
-Досымды аттыңдар ма, астыңдар ма, Рәзия-ау! Не жағдай бұл? – деген қарлығыңқы дауысы құмыға шықты,
-Осылай болды, Сәкен-ау...Борашым кейінгі кезде өзіңді көп айтып кетіп еді... Сағындым...Бір көрсем деп... - Рәзия ботасын жоғалтқан аруаңдай боздап, жігітті құшағынан босатар болмады. Бірі елу екі жыл серігі болып,

ана атандырып, төрт бірдей ұрпақ сүйгізген сүйікті жарын жоқтаса, екіншісі ес білгелі құшақтасып, құлын-тайдай тебісіп бірге өскен қимас досының уақытсыз қазасы қабырғасын қақырата қайыстырып, өздерін тоқтата алмай еңкілдеп, егіле жылап отыр...
...Арыстай атпал азамат жер қойнына беріліп, орынында топырағы томпайып жатқан қара жер қалды. Жерлеуден шыққан жамағат қала ортасындағы дастархан жайылып, құран оқуға даяр тұрған кафеден дәм татысты. «Бір үйдің кісісі өлсе - қаралы ол» деп, ұлы Абай хакім айтпақшы, қаралы үйдің ет жақындары мен ұрпақтары қайғыдан қан жұтып қала берді. Өмір деген сол, еркіннің өз тіршілігі бар, дабырласа сөйлескен қарақұрым халық түк болмағандай, өз жөндеріне тарасып кете барды...
* * *
... Сәкен қимас жан досын жоғалтқалы, еңсесі толассыз жауған жаңбырдан кейінгі ми батпақтай езіліп, томаға-тұйық күй кешті. Ешкімді көргісі келмейді, тірі жан иесімен тіл қатысқысы жоқ. Өзектегі өкініш жүрегін лаулай жаңған отша өртеп, өмірі таусылып бітпейтін тұңғыық, уайым - ойдың құшағына орана түскен.
«Ойпырым-ай, тақуа анам марқұм: «Жаз-мыштан озмыш жоқ» деп, адам баласы ана құрсағынан шыр етіп жерге түскен кезде, құдіреті күшті құдайымыз жаңа туған шақалақтың маңдайына болашақтағы өмірін, көрер келешегін жазып қояды екен. «Құдайсыз құрай да сынбайды» деген тәмсілді баяғы ата-бабаларымыз да бекер айтпаса керек» деп отырушы еді...
Апырай, сонда қалай болғаны? Сонау, күнә атаулыдан пәк, бес жасар сәби кезімізде Бораш екеуіміз көрші тұратын көк көз Зейнел қызға таластық. Төбелесіп, екеуіміз де жылап, у да шу болып едік. Сәл кейінірек, көшемізге көшіп келген болпық қыз Ботова Таняға досым екеуіміз бірдей ғашық болдық. Ұрсысып, бет жыртыспасақ та, көңілімізге кірбің ұялады. Болпық қыздың екеуімізді бірдей «сүйіп», бір шылбырмен жетектегісі келген тұрақсыздығына намыстанған мен: «Досым, менен үш ай үлкендігің бар ғой, саған жол бердім» деп, таласқа түспедім. Ол аз болса, көңіл қалудың көкесі – Жәрия жәлөпқа байла-нысты өрбіп, қырық жылдан астам уақыт бет көріспей кеттік. Ақыры Бораш досым өкінішпен

қарай оқуға шамасы келмеді. Булығып, жылап жіберген оның қолындағы парақты көрші әйел алып, әрі қарай оқи жөнелді:
Кім білген жетпіс бес жаста көтеріңді, Бөлуші ең туыс, досқа жүрегіңді. Қалай ғана қиып кеттің артыңдағы, Ұл - қыздар мен немере, шөберенді?

Қырық жыл бұрын өзіңе өкпелеп ем, Борашым бір келер деп елеңдеп ем. Өкпеге қиғанменен, жан досым- ау, Өзіңе, осы бір сұм өлімді тілемеп ем.

Қапыда айырылып, доссыз қалып, Мен отырмын қайғыдан өліп-талып. Өзектегі өкінішті өрттей жанған, Естимісің еңіресем тасқа басты салып?

Тәкен ағам, Күләй жеңгем қапа болып, Роман, Шәкен, Гүлім жүр гүлдей солып. Деп өкініп: «Ең болмаса, соңғы сөтте, Құшақтап, сүйе алмадық ауыз толып».

Жан досым, қырық күн өтті, сен көткелі, Сағыныш сазы жүректерді тербеткелі. Қайғырып, бір өзінді қимастықпен, Ұрпағың көздің жасын селдеткелі.

Қайғырмауға жетер емес,біздің төзім, Құдай салған іске жоқ айтар сөзім. Қалайша душар болдың бұл сұмдықа, Қай жақтан сопаң етті жұмбақ өлім?

Кең дала көгерер – ау құрағымен, Өмір кештің имандылық бұлағымен. Пейіште Зәкер әкей қарсы алып, Нұрай шешей қауышты ма құлынымен.

Құдайым сүйген құлға сынақ берер, Сынақты сабырлықпен ер көтерер. Рәзиятай, өзіңе, ұрпағыңа тілейтінім: Бақыттарың таусылмасын ертең көрер!

Тағдырға шара бар ма қолдан келер? Бірі адам нәпақасын іліп-терер. Тірааман-ау,иманың жолдас болсын, Рухың сенің ұрпағыңа қуат берер...

«Өксікке толы өкінішпен еске алушы ақымақ досың Сәкен» деп жазылған парақ оқылып біткенде, ең-түссіз бозарып кеткен Рәзияның: -Борашым-ай...Қайран азаматым-ау – деп, өкіре жылаған қарлығыңқы үні шығысымен, ауладағы жұртшылық жаппай дауыс салды. Рәзиядан бастап, Бораштың бала-шағасымен, ет жақын туыстары құшақ айқастырып, бірі - бірімен көрісе бастады. Көрісу сәл саябырсығаны сол еді, қабырға жағалай қойылған тақтай орындықтардың орта шенінде аш күзендей бүгіліп, үнсіз жылап отырған Рәзияның діріл аралас дауысы булығы шықты:
Құндыздайын жағамдай, Едің-ау самал, саямдай. Қиындық көрмей жүруші ем, Болып ең қалқан, панамдай. Ұл-қызды мәпелеп өсірген, Білмесімді көшірген, Не дейін мына тағдырға, Шырағыңды сенің өшірген – деп, екі бүйіріне таяна теңселіп, сәл тыныстаған Рәзия жоқтауын әрі қарай жалғастырды:
Көңілін мейірім жайлаған, Ұрпақтың қамын ойлаған, Кешегі жүрген Борашты, Өлед деп кім ойлаған? Жақсылыққа жақсы жалғасса, Кісінің көңілі толмас па, Кенже туған немереден, Шөбере көрсең болмас па...?! Тандап сүйгенің мен едім, Қырандай жарым сен едің. Еркелеткен мені мәпелеп, Арысым-ау, неткен кең едің? Тотыдайын, міне, тордағы, Құлап жатқан ордағы, Құландай күйге мен түстім, Тағдырдың ісі ол дағы. Еңіреп енді жылайын, Көзімнің жасын бұлайын. Өмірім өтті-ау өксікпен, Жыламай кайтпй шыдайын. Басыңа күнде барармын, Суретіңе сағына қарармын, Көп кешікпей, Бораш-ау, Қасыңа мен де барармын...
Бұдан қырық күн бұрын сүйікті жарын жамағат жерлеуге ала жөнелген кезде, есі кіресілі-шығасылы болып талықсып, жоқтау айтуға жағдайы болмаған еді. Оның мына сай-сүйекті сырқыратып, ботадай боздауына бала – шағасы, үрім бұтақтарының өздерін қорға жер таппай зар жылаған у-шуы қосылды. Рәзияның қос жанарынан аққан жас өңірін жауып, өзін тоқта алмай, екі жаққа кезек теңселе еңірегенде, қосыла егілмеген жан қалмады.
...Осы кезде, бұдан сүт пісірім уақыт бұрын, дәл төбеге келіп, содан бері еш жаққа жыл-жымай тұрып алған ала бұлт селдете құйып-құйып жіберді. Қылыштай жалаңдаған найзағай жарқ-жүрқ етіп, аспан астын қақыратқан күннің күркіреуіне ұласты. Өте тез, аяқ астынан баста-лып, төпелей, ағыл-тегіл жауған жаңбыр төгіп – төгіп өтті де, артынша түк болмағандай сап тиыла қалды...
...Апырай, үлкендер: «Жаман, артық сөз айтпаңдар, періштелердің «әминіне» жолығып қалады» деуші еді. Шынында сол сөз рас болар, Рәзияның ауыр қайғы үстінде
«Көп кешікпей, артыңнан мен де барар-мын» деген сөзі расқа айналды. Бораштың қырық бергендей жоқтауда айтылған сол сөзден, дәл қырық күн өткенде, Рәзияның өзі, ауырмай-сырқамай, мына фәни дүниеден жәйімен өтті де, кетті...

ШЕКАРА ШЕБІНДЕ

КӘСІБІНЕ АДАЛ ШЕКАРАШЫ

ҚР ҰҚК Шекара қызметі Жетісу облысы бойынша департаменті Алакөл ауданы бойынша шекара басқармасының «Екіаша» шекара бөлімшесінің аға нұсқаушысы, ефрейтор Еламан Төлепбеков мемлекеттік шекараны күзетуде кәсіби біліктілігімен ерекшеленіп келеді. Қызметтік кинология саласын жетік меңгерген әскери қызметші «Үздік кинолог» атағына ие болған.

Еламан Төлепбеков қызметтік иті «Ховардпен» бірге мемлекеттік шекараны күзету кезінде бірнеше құқық бұзушыны анықтап, ұстауға қатысып, із кесу жұмыстарында жоғары нәтиже көрсетті. Сонымен қатар, бөлімшенің қоғамдық және спорттық өміріне белсенді араласып, волейболдан жарыстарда жүлделі орындарға ие болды.

Өріптестері құрмет тұтатын тәжірибелі әскери қызметші бүгінде мемлекеттік шекараны күзету ісіне сүбелі үлес қосып, жас шекарашыларға үлгі болып келеді.

«БАСҚАН» – ҚЫРАҒЫЛЫҚ МЕКЕНІ

ҚР ҰҚК Шекара қызметі Жетісу облысы бойынша департаментінің Алакөл ауданы бойынша шекара басқармасына қарасты «Басқан» шекара бөлімшесінің әскери қызметшілері мемлекеттік шекараны күзетіп, ел қауіпсіздігін қамтамасыз ету жолындағы міндеттерін абыроймен атқарып келеді.

Бөлімше жеке құрамы жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп, тұрғындар арасында шекара заңнамасын түсіндіру жұмыстарын тұрақты жүргізуде. Сонымен қатар, «Жас шекарашы» әскери-патриоттық үйірмесі арқылы оқушылардың бойында отансүйіштік қасиеттерді қалыптастыруға ерекше көңіл бөлінеді. Соңғы үш жылда бөлімшенің жауапкершілік учаскесінде шекара режимін бұзған қырыққа жуық азамат заң талаптарына сәйкес әкімшілік жауапкершілікке тартылды.

Бүгінде аға лейтенант Жаннұр Құлжабаев басқаратын «Басқан» шекара бөлімшесінің жауынгерлік дәстүрді лайықты жалғастырып, мемлекеттік шекараның тыныштығы мен ел қауіпсіздігін қамтамасыз ету жолында адал қызмет атқаруда.

«ҚОРҒАС» ШЕКАРАЛЫҚ БАСҚАРМАСЫНДА ПРОФИЛАКТИКАЛЫҚ КЕЗДЕСУ ӨТТІ

ҚР ҰҚК Шекара қызметі Жетісу облысы бойынша департаменті «Қорғас» шекаралық басқармасының жеке құрамымен жағымсыз әрекеттердің алдын алуға арналған профилактикалық кездесу өткізілді.

Кездесу барысында әскери

тәртіпті сақтау, құқық бұзушылықтардың алдын алу, қызметтік әдеп талаптарын сақтау және әскери қызметшілердің жауапкершілігін артты-

ру мәселелері түсіндірілді.

Іс-шара жеке құрам арасында құқықтық мәдениетті нығайтуға, әскери тәртіпті сақтауға және құқық бұзушылықтардың алдын алуға бағытталды.

ҚР ҰҚК Шекара қызметі Жетісу облысы бойынша департаменті

АНА ТІЛІ

ТІЛГЕ ДЕГЕН ҚҰРМЕТ КЕМІМЕСІН

Тіл – ұлттың жаны, рухани қазынасы әрі ғасырлар бойы жалғасып келе жатқан асыл мұрасы. Әр халықтың мәдениеті, тарихы мен дүниетанымы оның тілінде сақталады. Сондықтан, ана тілімізді құрметтеу – өз ұлтымызды, тарихымызды және болашағымызды құрметтеу деген сөз.

Қазақ тілі – халқымыздың бірлігінің, тәуелсіздігінің және ұлттық болмысының айқын белгісі. Бүгінде мемлекеттік тілдің мәртебесін көтеру бағытында көптеген жұмыстар атқарылып келеді. Мектептерде қазақ тілін тереңдетіп оқытуға көңіл бөлініп, мемлекеттік мекемелерде, бұқаралық ақпарат құралдарында және цифрлық кеңістікте қазақ тілінің қолданыс аясы кеңейіп келеді. Дегенмен, тілдің шынайы дамуы әр азаматтың оны күнделікті өмірде еркін әрі сауатты қолдануына байланысты.

Ана тіліне деген құрмет отбасынан басталады. Баланың алғашқы естіген сөзі, алған тәрбиесі оның тілге деген сүйіспеншілігін қалыптастырады. Сонымен қатар, кітап оқу, қазақ тіліндегі әдеби шығармалармен танысу, ұлттық өнер мен мәдениетті дәріптеу – тіл байлығын арттырудың маңызды жолдары.

Жаһандану дәуірінде бірнеше тіл білу – үлкен мүмкіндік. Алайда, өз ана тілін қадірлемей, өзге тілді толық меңгеру де қиын. Сондықтан, қазақ тілінің мәртебесін көтеру – баршамыздың ортақ міндетіміз. Тілімізді таза сөйлеп, сауатты жазып, кейінгі ұрпаққа аманат ету – әрбір азаматтың парызы.

Тіл – халықтың мәңгілік мұрасы. Ана тілімізге деген құрмет ешқашан кемімесін, керісінше, жылдан-жылға артып, қазақ тілі еліміздің ғылымының, білімінің, мәдениеті мен технологиясының дамуына қызмет ететін қуатты тілге айнала берсін.

Р. ОЛЖАҒАЛИ,

Талдықорған қалалық
мамандандырылған тергеу сотының
бас маманы, сот мәжілісінің хатшысы

ТАБИҒАТ

Адам денсаулығы көбіне қоршаған ортадағы экологиялық ақуалға байланысты. Ал, оны жақсартатын жасыл желек екені даусыз. Орманның құнды қасиеттеріне орай бір көрнекті ғұлама: «Тегінде бір нәрсеге бас ию керек болса, онда ағаштарға бас иіп, тәжім ету керек. Өз өміріне қажеттің бәрін адам осы ағаштан алады» деген екен.

ОРМАН – ЕЛ ДӘУЛЕТІ,
ЖЕР СӘУЛЕТІ

Орман – мол өнімнің негізі, мол сулы өзендердің жәрдемшісі. Орман – жан-жануарлар мекені, ол адамдардың жанын сергітерлік демалу орны. Ендеше өзіне теңдесі жоқ табиғат лабораториясының қызметін бұзбай, оның барынша жетіле түсуіне бoryштымыз.

Орман қорғау – орман қорын тиімді пайдалану, оны толықтыру, өрттен, зиянкестерден және аурулардан қорғау. Жыл сайын тұқымбақ шаруашылығын одан әрі дамыту, өсірілетін көшеттердің түрлерін көбейту, өнімділігін арттыру шаралары жүргізілуде.

Орманның ең қатерлі жауы – ӨРТ. «Өрт – тілсіз жау» деп тегін айтылмаған. Өрттің шығу себептері, көбінесе, шөп қалдықтарын, қоқыстарды қадағалаусыз өртеген азаматтардың жауапсыздықтарынан, демалушылар мен балық, аң аулаушылар мен малшылардың жаққан оттарын сөндірмей кетулерінен дала өртіне айналып жататынын жасыруға болмайды. Өрт қауіпі туралы барлық шаруашылық жүргізуші субъектілерге ескертулер таратылуда.

Сонымен қатар, орман шаруашылығы қызметкерлері елді мекендерде үгіт-насихат жұмыстарын жүргізуде. Десек те, алапат жалынға қарсы тұру оңай емес. Сол себепті, жергілікті жұрттың да қырағылығы күшейтілуі тиіс. Орманды тілсіз жаудан қорғау – баршамыздың ортақ міндетіміз. Сондықтан, табиғат аясында демалушыларды отты арнайы орындардан тыс жерде жақпауға, күл-қоқыстармен ластанауға және табиғатты аялап қорғауға шақырамыз.

Табиғи байлығымызды қорғап, келер ұрпаққа сақтап, аманат ету – бәріміздің бoryшымыз. Табиғатты аялайық, өрттен қорғайық ағайын!

С. ДҮЙСЕБЕКОВ,

«Қапал орман шаруашылығы» КММ,
№7 айынымның орман күтушісі

ЭКСПЕРТИЗА

В Республике Казахстан единая экспертная система создана на основе Указа Президента РК от 22 апреля 1997 года «О дальнейшем реформировании системы правоохранительных органов Республики Казахстан». До этого времени функции производства судебной экспертизы выполняли специализированные отделы органов уголовного преследования: Комитета национальной безопасности, Министерства внутренних дел, Министерства обороны, а также Таможенного комитета.

Один из видов судебно-экспертного исследования – экспертиза наркотических средств, психотропных веществ, их аналогов и прекурсоров. Экспертами Института судебных экспертиз по области Жетісу проводятся виды исследований с решени-

СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА НАРКОТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ,
ПСИХОТРОПНЫХ ВЕЩЕСТВ И ПРЕКУРСОРОВ

ем следующих задач – установление природы неизвестного вещества и отнесение его к определенному виду наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров, обнаружение следов наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров на предметах-носителях, установление общего источника происхождения, определение технологии производства наркотических средств.

За прошедшие годы значительно изменилась статистика по видам изъятых наркотических средств. Если в 2012 году 53% проведенных экспертиз приходилось на героин, то в 2025 году экспертиза героина

составила менее 1% от всех проведенных исследований. Доля проведенных экспертиз наркотиков каннабисной группы возросла до 98% в 2023 году. В настоящее время появилось большое количество новых психоактивных веществ (НПВ), что не может не вызывать опасения. Слово «новые» в названии указывает на недавнее появление их на рынке. Употребление НПВ вызывает большие проблемы со здоровьем, это могут быть судорожные припадки, острые психозы, агрессивность и, конечно, развитие зависимости. Имеются данные о случаях экстренной госпитализации и смерти, связанных с НПВ. Ранее НПВ именовались

«легальными наркотиками», в связи с тем, что они не подпадали под контроль согласно Конвенции о наркотических средствах 1961 года или Конвенции о психотропных веществах 1971 года. К 2019 году законодательные меры контроля над НПВ приняла более 60 стран, в том числе, Республика Казахстан. Согласно действующему законодательству, контролю подлежат также и аналоги наркотических средств и психотропных веществ.

И.И. ЦОЙ,
эксперт ИСЭ
по области Жетісу

РӘМІЗДЕР

ҚАЗАҚСТАН ТУЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ ЖАҢАРТЫЛДЫ

Қазақстан Үкіметі мемлекеттік рәміздерді пайдалану ережелерін жаңартты. Құжатта Мемлекеттік Туды қайда және қалай орналастыруға болатыны егжей-тегжейлі жазылып, оны пайдалануға тыйым салынатын жағдайлар тізімі көрсетілген, деп хабарлайды Tengrinews.kz.

Басты жаңалықтардың бірі-азаматтардың Мемлекеттік Туды орналастыруына қатысты. Енді құжатта жеке және заңды тұлғалардың туды тұрғын үйлер мен тұрғын емес ғимараттарға, соның ішінде балкондарға іле алатыны тікелей қарастырылған. Бұл ретте балконға ту 45 градус бұрышпен орнатылуы тиіс.

Сонымен қатар, ережелерде Мемлекеттік Туды пайдалануға рұқсат етілетін талаптар нақтыланған: Атап айтқанда, жеке тұрғын үйлерде оны кемінде үш метр биіктікке орнатуға болады, бұл ретте тәуліктің қараңғы уақытында жарықтандыру міндетті

емес; ту жерге, еденге, суға немесе басқа да беттерге тимеуі тиіс; тік орналастырылған жағдайда ұлттық ою-өрнек жоғары жағында болуы керек; ту бүтін, таза, түсі оңбаған және зақымдалмаған болуы тиіс; заңнама талаптары сақталған жағдайда туды көлік құралдарының салондарына орналастыруға жол беріледі.

Сондай-ақ, туды киім, төсек-орын, перде, дастарқан, кілемше және басқа да жабындар ретінде пайдалануға тыйым салынады. Мемлекеттік рәмізді әдейі зақымдауға, өртеуге, жыртуға, жерге тастауға және оның қадір-қасиетін қорлайтын кез келген басқа

да әрекеттерге жол берілмейді.

Тағы бір өзгеріс спортшыларға қатысты: Мемлекеттік Тудың бейнесін спорттық

киімдер мен жабдықтарда пайдалануға ресми түрде рұқсат берілді.

Бұдан бөлек, қаулымен мемлекеттік рәміздерді ресми сайттарда, стендтер мен плакаттарда орналастыру тәртібі нақтыланды. Олар бірыңғай жүйелілікпен орналасуы тиіс: алдымен Мемлекеттік Ту, содан кейін Мемлекеттік Елтаңба, одан кейін Мемлекеттік Гимн мәтіні. Стендтерді рәсімдеуге де бірыңғай талаптар бекітілді: көк түсті фон және алтын түстес жазулар.

Премьер-министр қол қойған қаулы 13 шілдеден бастап күшіне енді.

КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ СОТ ШЕШІМІ

СОТ ОРЫНДАУШЫСЫНЫҢ ШЫҒЫНЫН ЕНДІ КІМ ТӨЛЕЙДІ

Астана қаласы прокуратурасының бастамасымен жеке сот орындаушыларының өңірлік палатасы, Әділет департаментінің өкілдерінің қатысуымен жұмыс кездесуі өтті, деп хабарлайды Астана қалалық прокуратурасының баспасөз қызметі.

Кездесудің негізгі тақырыбы ата-аналардың балалармен қарым-қатынас жасау тәртібін айқындауға қатысты сот

шешімдерін орындау мәселесі болды.

Бұған дейін сот арқылы баласымен кездесуге құқық алған ата-ана елеулі қаржылық жүктемеге тап болатын. Егер екінші ата-ана кездесуге кедергі келтірсе, жеке сот орындаушыны тартуға тура келетін. Ал жеке сот орындаушының сот шешімін мәжбүрлеп орындауы үшін көрсетілген қызметтердің ақысы өндіріп алушы мен борышкерге тең мөлшерде жүктелетін.

Конституциялық Сот аталған тәжірибені

Конституция талаптарына сәйкес келмейді деп таныды. Конституциялық Соттың 11.06.2026 ж. № 86-НҚ нормативтік қаулысына сәйкес баланың құқықтарын қорғау және ата-ананың оны тәрбиелеу құқығы азаматтың мүлктік жағдайына тәуелді болмауға тиіс.

Кездесу қорытындысы бойынша, қадағалау органының қызметкерлерімен жаңа құқықтық тетіктерге жан-жақты түсіндірме берілді. Яғни, жеке сот

орындаушының қызметіне байланысты шығыстар енді тек борышкерден өндірілетін болады.

Сонымен қатар, тараптар азаматтардың құқықтарының бұзылуына жол бермеуге бағытталған іс-қимыл алгоритмдерін әзірледі.

Жаңа ереже ата-аналар мен балалардың қайта қауышу рәсімін барынша қолжетімді әрі жедел етуге бағытталған.

ОҢАЙЛАТЫЛҒАН ІС ЖҮРГІЗУ

ТАРАПТАРДЫҢ УАҚЫТЫН ҮНЕМДЕУ МАҚСАТЫНДА

Қазіргі уақытта азаматтық іс жүргізудің алға қойған мақсаттары мен міндеттерінің бірі сотта істі қараудың тиімділігін арттыру, уақытты үнемдеу болып табылады. Кейінгі қабылданған қазіргі қолданыстағы Азаматтық процесік кодекстегі оңды өзгерістің бірі —оңайлатылған іс жүргізудің енгізілуі болып табылады.

Байыбына баратын болсақ, оңайлатылған іс жүргізу — азаматтық процестегі іс жүргізудің жаңа бір түрі, азаматтық процестің жаңа институты. Қазақстан Республикасы Азаматтық процесік кодекстің 13-тарауында оңайлатылған іс жүргізу тәртібі туралы айқындалған. Оңайлатылған іс жүргізуді енгізудің басты мақсаты — ең алдымен экономикалық жағынан қаражатты және азаматтық соттың, сонымен қатар тараптардың уақытын үнемдеу. Дегенмен, оңайлатылған іс жүргізу кезінде ҚР АПК -нің 2 бөлімі, 1-кіші бөлімінде көзделген барлық міндеттемелер орындалуы, сонымен қатар азаматтық процестің басты принциптері сақталуы тиіс.

Мәселен, Азаматтық процестік кодекстің 144-бабы 2-тармағына сәйкес, судья істерді арыз қабылданған күннен бастап бір ай мерзімде оңайлатылған (жазбаша) іс жүргізу тәртібімен қарайды. Істерді оңайлатылған (жазбаша) іс жүргізу тәртібімен қарау мерзімі ұзартылуға жатпайды. Қаралған істер бойынша істі қарауға берілген бір ай мерзім сақталған. Әрбір істі мұндай тәртіппен қараудағы негізгі мақсат — іс бойынша тараптарды сот отырысына шақырмай, сот отырысын өткізбей, олардың алдын ала ұсынған дәлелдемелерін судьяның жеке, ішкі пайымын басшылыққа ала отырып шешім қабылдауына мүмкіндік туғызу. Ең бастысы судья бапқа сәйкес,

қос тарапқа заңнаманы барынша түсіндіріп, жауапкердің өзі негіздейтін құжаттар мен дәлелдемелерді беруі үшін мерзім белгілейді. Пікірді, дәлелдемелерді және өзге де құжаттарды ұсыну үшін сот белгілеген мерзімдер өткеннен кейін тараптарды шақырмай-ақ, істі оңайлатылған (жазбаша) іс жүргізу тәртібімен қарайды. Сот шешімді қабылдаған кезде тараптардың ұсынған түсініктеме, қарсылық және дәлелдемелерін басшылыққа алады. Бір айта кетерлігі, істі оңайлатылған іс жүргізу тәртібімен қарау барысында хаттама жүргізілмейді және істерді оңайлатылған (жазбаша) іс жүргізу тәртібімен қарау мерзімі ұзартылуға жатпайды.

Сонымен қатар, оңайлатылған (жазбаша) іс жүргізу тәртібімен қаралатын іс бойынша қысқаша шешім шығарылады. Шығарылған сот шешімінің көшірмелері тараптарға шешім шығарылған күннен бастап бес жұмыс күнінен кешіктірмей берілуі тиіс. Егер, жауапкер талап қою арызының келіп түскеннен хабарсыз болып, істің оңайлатылған (жазбаша) іс жүргізу тәртібімен қаралатынынан ақпарат алмаса, оның өз мүддесін қорғап арыз жазуға құқығы бар. Сондай-ақ, жауапкер шығарылған шешіммен келіспеген жағдайда, сот шешімінің көшірмесін алған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде шешімнің күшін жою туралы арыз беруге құқылы.

Айгерім ЖҰМБАЕВА,
Көксу аудандық сотының бас маманы-сот отырысының хатшысы

МОШЕННИЧЕСТВО

НАЦБАНК ПРЕДУПРЕЖДАЕТ КАЗАХСТАНЦЕВ

Нацбанк предупредил казахстанцев о новой схеме мошенничества — гражданам обещают высокий доход благодаря инвестициям в «токенизированное золото», передает NUR.KZ со ссылкой на пресс-службу банка.

Как сообщили в пресс-службе Нацбанка, в соцсетях, мессенджерах и на форумах злоумышленники от имени инвестиционных компаний распространяют сообщения о якобы гарантированном доходе от вложений в «токенизированное золото», «супердоходные ИИ разработки», «робота-трейдера на базе нейросети».

«Злоумышленники представляют себя финансовыми консультантами и демонстрируют фиктивную статистику высокой доходности «инвестиционной платформы» или «криптосервиса», и помогают зарегистрироваться на сайте, который имитирует сайт брокерской или криптовалютной платформы. На таких сайтах создается видимость реальной инвестиционной деятельности: отображаются графики, история сделок, личный кабинет и чат поддержки», - сообщили в Нацбанке.

Для убедительности злоумышленники позволяют вывести небольшую сумму «прибыли», чтобы завоевать доверие пользователя. После этого под предлогом «уникального предложения», «роста доходности» или «особо выгодной сделки» убеждают вложить более крупную сумму. Когда размер средств на счете пользователя значительно увеличивается, вывести деньги становится невозможным. При этом злумышленники требуют оплатить на-

логи, комиссии или страховку.

"Для придания своим действиям видимости законности злоумышленники регулярно направляют пользователям поддельные письма и документы, содержащие печати, подписи, серийные номера и другие реквизиты. После получения денежных средств под видом оплаты «налогов, комиссий» или иных сборов злоумышленники прекращают общение, а доступ к платформе блокируется", - рассказали в Нацбанке.

В Нацбанке напомнили, что сотрудники данной организации не совершают аудио- и видеозвонки, не обслуживают счета физических лиц, не предлагают инвестировать денежные средства в паевые инвестиционные фонды и иные финансовые продукты, не занимаются страхованием денежных средств, а также не осуществляют денежные расчеты с населением.

"Если вы столкнулись с мошенническими действиями, настоятельно рекомендуем обратиться с соответствующим заявлением в правоохранительные органы Республики Казахстан.

Для получения консультации можно обратиться в Контакт-центр Национального Банка по короткому номеру 1477", — напомнили гражданам в пресс-службе.

К СВЕДЕНИЮ ВОДИТЕЛЕЙ

Жители Алматы заметили необычный дорожный знак, который редко встретишь на городских улицах. В полиции объяснили, зачем его установили, передает NUR.KZ.

Необычный дорожный знак появился на улице Сатпаева в Алматы и вызвал обсуждение в социальных сетях. Речь идет о знаке 3.8 "Движение гужевых повозок запрещено".

Автор публикации признался, что за долгие годы за рулем впервые увидел такой знак в городе.

"Я за рулем 20 лет и, кажется,

НЕОБЫЧНЫЙ ДОРОЖНЫЙ ЗНАК УДИВИЛ АЛМАТИНЦЕВ

впервые увидел этот знак в Алматы. Установили недавно недалеко от Нацбанка и музея имени Кастеева на улице Сатпаева", - написал житель города.

В Департаменте полиции Алматы пояснили, что знак предусмотрен Правилами дорожного движения Казахстана и устанавливается на участках, где запрещено движение гужевого транспорта.

"Установка данного знака осуществляется в целях обеспечения безопасности дорожного движения и организации транспортных потоков с учетом особенностей

конкретного участка улично-дорожной сети", - сообщили в полиции.

В ведомстве также напомнили, что требования знака обязательны для всех участников дорожного движения.

"Его действие распространяется на гужевые повозки, запряженных животных, а также верховых и вьючных животных", - подчеркнули в департаменте.

В полиции призвали участников дорожного движения соблюдать требования дорожных знаков и руководствоваться официальными разъяснениями компетентных органов.

ЖАЙДАРМАН ЖАҢАЛЫҚТАР

ЖАҚСЫ ДӘСТҮР ЖАЛҒАСЫН ТАБУДА

Жақында Панфилов қаласы балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінің оқушылары Тимур Кулыбаевтың Халық қайырымдылық қорының «Ауыл спорт» жобасы аясында баскетболдан өткен халықаралық турнирге қатысып, жүлделі 2-орынға көтеріліп, күміс медальмен марапатталды. Атап айтқанда, Кыргызстанның Бостер қаласында өткен 2010-2011 жылы туылған жасөспірімдер арасындағы бұл турнирде біздің оқушыларымыз жоғары деңгейде өнер көрсетіп, ел намысын абыроймен қорғады. Жеңіске деген жігер мен құлшыныс танытып, "бірі бәрі үшін, бәрі бірі үшін" жанқиярлықпен ойнаған біздің оқушылар шыңдалған шеберліктерімен және ойлы ойын тактикасымен қарсыластарын қапы қалдырып отырды. Чемпиондық тұғырға көтерілуі үшін оқушыларымызға сәл ғана сәттілік жетіспей қалды. Дегенмен, Бекдос Қабдолда баулыған біздің баскетболшыларымыздың кілең мықтылар жиналған байрақты бәсекеде екінші орын алуының өзі жеңіспен парапар деуге әбден болады. Сондықтан, балғын баскетболшыларымыздың жеңісті жолы әлі алда деген сеніміміз зор.

Мектебіміздің тағы бір оқушысы Қарақат Рахыбай Филиппин мемлекетінің астанасы Манила қаласында өткен самбодан Азия-Океания чемпионатында 47 келі салмақ дәрежесінде татамиге шығып, жекпе-жекке шыққандарды алып та жығып, шалып та жығып, қарсылас шақ көлтірмей алтыннан

алқа тағынды. Сүйсінерлігі сол, осы жеңісін арқасында Алмас Оралов самбонның қыры мен сырына үйретіп жүрген Қарақат қызымыз жасөспірімдер арасында өтетін әлем чемпио-

натына жолдаманы қалтасына салды.

Таиланд мемлекетінің Паттайе қаласында грек-рим күресінен U20 жастағылар арасында өткен Азия чемпионатында жерлесіміз

Еркебұлан Өнәпия боз кілемде тамаша шеберлігімен тәнті етті. Еркебұлан тек алтын медаль үшін болған ақтық белдесуде ғана ұпай санымен қарсыласына жол беріп, жеңіс тұғырының екінші сатысына көтеріліп, күміс медальға ие болды. Тағы бір спортшымыз Алмас Мұсақан да төп-тәуір өнер көрсетіп, жүлде үшін белдесуде ғана ұтылып қалды. Бұларға грек-рим күресінің әліппесін үйреткен тұңғыш бапкерлері Абылай Ахметбеков.

Осылайша, біздің спортшыларымыз қалыптасқан дәстүрді жалғастыра отырып, жақсы жетістіктерімен жерлестерін қуанышқа беледі.

Дархан ОРАШ,
Панфилов ауданының №1 балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінің әдіскері

ВОЛЕЙБОЛ

ТАРТЫСТЫ ӨТКЕН ТУРНИР

Ақсу ауданында халықты бұқаралық спортпен айналысуға көптеп тарту мақсатында түрлі жарыстар ұйымдастыру дәстүрге айналған. Міне, сондай игі шаралардың бірі жақында өткізілді. Бұқаралық спортты насихаттай түсу және қоғамда сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және салауатты өмір салтын орнықтыру мақсатында әйелдер арасында волейболдан «Ақсу ауданы әкімінің кубогі» үшін жарыс ұйымдастырылды. Жарыстың ашылу салтанатында Ақсу ауданы бұқаралық спорт директоры

Асхат Сауғанбаев, турнирдің бас төрешісі Сәкен Рафиков және ардагер спортшылар сөз сөйлеп, қатысушыларға жақсы ойын өрнегін көрсетуге тілек білдірді.

Бұл турнирге өңірдің бірнеше командасы қатысып, бас жүлдені сарапқа салды. Тартысты да шиеленісті жағдайда өткен бұл жарыстың қорытындысы бойынша Жансүгіров ауылының волейболшы қыз-келіншектері жеңімпаз атанып, арнайы кубокпен және 100 мың теңге ақшалай сыйлықпен марапатталды. Екінші орын Қапал ауылының командасына бұйырды.

Қапалдықтар да арнайы кубокпен және 50 мың теңге ақшалай сыйлыққа ие болды. Үздік үштікті Көкжайдақ ауылының волейболшылары түйіндеді. Бұларға да арнайы кубок және 25 мың теңге ақшалай сыйлық табысталды.

Аталған іс-шара қатысушылар арасында адалдық пен әділдік қағидаттарын насихаттап, спорт арқылы бірлік пен ынтымақтастықты нығайтуға өз үлесін қосты.

Ш.ХАМИТОВ

СҮЙІНШІ

АЙГЕРІМ АЛТЫН МЕДАЛЬ АЛДЫ

Бұл күндері Астана қаласында велосипед спортының велотрек түрінен Қазақстан Республикасының Ұлттық чемпионаты өтіп жатыр, бұған жетісулық велошабандоздар да белсене қатысу үстінде.

Бұл байрақты бәсекеде «Ж.Үшкеміров атындағы Талдықорған қаласындағы олимпиадалық резервтің облыстық мамандандырылған мектеп-интернат

Өз тілшіміз

БӨРЕКЕЛДІ

СӘТПАЕВ "ЧЕЛСИ" САПЫНДАҒЫ АЛҒАШҚЫ ГОЛЫН СОҚТЫ

Қазақстан ұлттық құрамасының шабуылшысы Дастан Сәтпаев Instagram парақшасында "Челси" сапындағы дебюттік голына қатысты пікір білдірді, деп хабарлайды KAZ.NUR.KZ.

Сейсенбі, 28 шілдеде лондондық клуб халықаралық маусым алдындағы турнесте бастады. Жолдастық кездесуде олар аустралиялық "Вестерн Сидней Уондерерс" командасын 6:4 есебімен жеңді. Сәтпаев ойынды негізгі құрамда бастап, "Челси" сапындағы алғашқы голын соқты.

Кездесуден кейін қазақстандық футболшы Instagram-stories-те өз суреті мен командаластарымен голды тойлап жатқан сәті түсірілген коллажды жариялады.

"Әлхамдулиллаһ. Барлық мақтау Аллаға тән", - деп жазды Сәтпаев. 17 жасар шабуылшы "Челсиге" алматылық "Қайраттан" ауысқан. Ол лондондық клубқа маусым айында қосылды, ал ресми ойындарға көмелет жасына толғаннан кейін (12 тамыз) қатыса алады.

«ДЕНІ САУДЫҢ - ЖАНЫ САУ»

ФУТБОЛ

Текелі қаласында «Заң мен Тәртіп» идеологиялық тұжырымдамасы аясында «Дені саудың - жаны сау» атты футбол жарысы өтті. Оның мақсаты «Заң мен Тәртіп» идеологиялық тұжырымдамасын насихаттау аясында жастар арасында салауатты өмір салтын дәріптеу және бұқаралық спортты дамыту болды. Үлкенге де, кішіге де қолжетімді бұл турнирге бірнеше команда жиналып, бас жүлдені сарапқа салды.

Жарыс барысында қатысушылар спорттық шеберліктерін көрсетіп, өзара ұйымшылдық пен достық қарым-қатынастың үлгісін танытты. Сонымен қатар, шара жастардың бос уақытын тиімді ұйымдастыруға, құқықтық мәдениетті қалыптастыруға және қоғамда заң мен тәртіп қағидаттарын нығайтуға бағытталды.

Спорттық сайыс жеңімпаздары мен жүлдегерлері арнайы марапатталып, барлық қатысушыларға белсенділіктері үшін алғыс білдірілді.

Жансәрік КӨБЕЙ,
«Текелі қаласының ішкі саясат, мәдениет, тілдерді дамыту және спорт бөлімі» мемлекеттік мекемесінің бас маманы

ӘЗІЛДЕР

ҚАЛАМГЕРДЕРДІҢ ҚАҒЫТПА ӘЗІЛДЕРІ

Ел аузында қарымды қаламгерлердің қағытпа әңгімелері мен тауып айтқан сөздері көп. Сөзге шебер, әзілге жақын жазушылардың езуге күлкі үйірер ұтымды жауаптарының бір топ әңгімелерін ұсынамыз.

АБАЙДАН БАСТАЙМЫН ҒОЙ...

Ұлы Отан соғысының 40 жылдығы қарсаңында, ақын Бақыткерей Ысқақовтан әріптесі Серікбай Оспанов Жеңіс туралы өлеңдер жинағын құрастырып беруін сұрайды. Ол ойланбастан:
- Жарайды, әдеттегідей Абайдан бастаймын ғой, ә? - деп сұрайды.
Сонда Серікбай:
- Абайдың «Мыңмен жалғыз алыстым, кінә қоймасынан» бастарсың, - депті әзілдеп.

Этнограф ғалым, жазушы, сатирик Сейіт Кенжеахметов досы Төкен Елтебаевтың «Жигули» машинасына отырып, екеуі Амангелдіге бет алыпты. Төкен аға асықпай жүреді екен, бұларды артынан келген машиналардың бәрі басып озып кете беріпті.

Бірақ оған сасатын Төкең аға жоқ. Ақыры жететін жерге жетіпті-ау.
- Иә, қалай жақсы жеттіңдер ме? – депті бұлардан жігіттер.
Сонда Сейіт Кенжеахметов:
- Арқалықтан шыға біз де қырықпен сілтедік. Бірақ, бізді самосвал да басып озды, бензовоз да басып озды, трактор да басып озды! Болмаған соң қырық беспен сілтедік! Сол бетімізбен екі бірдей машинаны басып озып тарта бердік. Артыма қайырылып қарасам, екеуі де тоқтап тұрған машина екен, - депті.

Университеттегі оқудан кейін жұмысқа орналасу үшін Алматыға тіркеуге тұру керек. Қиналып жүрген Кәкен Қамзинге атақты диктор Әнуарбек Байжанбаев қол ұшын береді. Сол кездегі Комсомол көшесіндегі өз үйіне пропискаға отырғызады. Енді оны жуу рәсімі бар емес пе. Әнекең өзінің досы – Әнуар Әлімжановтің туған ағасы – Қазақ радиосының дыбыс режиссері Абдолла Қылышбаевты қосып алады. Жүре келе «Қазақфильмнің» режиссері Абдолла Қарсақбаев ұшыраса кетеді. Жүргенге жөргем ілігеді демекші, тағы бір орамнан өте бере алдарынан

«Қазақтелефильмнің» режиссері Тұраш Ыбыраев шыға келеді. Сонда Кәкен ағаларына қарап:
- Енді Лукино Висконти мен Федерико Феллини келмей тұрғанда, тездетіп мына «Есік» ресторанына зып берейік, – депті.

БАЛУАН СӘБИТ

Сырбай Мәуленов 1949 жылы Солтүстік Қазақстандағы Сәбит Мұқановтың туған ауылына обкомның өкілі ретінде екі рет іссапармен барады. Бір жолы жер жыртып, дән сеуіп жатқан кезде барады да, екінші жолы астық жинау науқанына қатысып қайтыпты.
Соның алдында Сәбең туған аулына өз қаражатына бір жүк машинасын сатып алып берген екен. Сол машина жиын-терін науқанында кәдеге жарап, 11 мың пұт астық тасымалдайды. Аудан, облыс көлемінде мақталып, сөз болады. Өрине, Сәбеңнің аты да талай мәрте құрметпен аталады.
Сырағаш Алматыға келген соң Сәбең жырдай ғып айтып берсе керек. Сонда Сәбең қатты толқып:
- Апырмай десеңші, Балуан Шолақ 51 пұт кірдің тасын көтердім деп мақтанып өлең жа-

зып еді, мен 11 мың пұт көтерген болдым ғой онда! - деген екен.

Белгілі драматург Қапан Сатыбалдин мен ақын Сырбай Мәуленов бірде сапарлас боп, ел жаққа жол тартып бара жатады. Ұзақ жолда Қапекен жазып жатқан өзінің жаңа бір пьесасының желісін ұзақ-сонар әңгіме етеді. Сөз арасында:
– Пьесада төрт қазақты өлтіргеніме қалай қарайсың, Сырбай... Осыным артық емес пе? – деп сұрапты ұйқылы-оюу отырған Сырбайдан:
Сонда Сырағаш, бүлк етпей:
– Қапеке, бүкіл қазақты қырып тастасаңыз да еркінзиде ғой, – деп жауап беріпті.

massaget.kz сайтынан алынды

Әдеп	Жоғары білім беретін орын	Алмас	Хим. элем.	Денсаулық көпілі	Орыс-тың ақылы	Астана-сы Рим	Нашар	---мынау	Бас киім	Шаһар	Самал	Доп шетте
	Талдау, зерттеу ісі	Ораза айы			Түркия ақшасы	Бидай басы			Бас бөлігі	Өзбек құрамындағы ел	Балық түрі	Шыңд
Тәжібаев	Рио-де Жанейро	Сальвадор --- Нуркадилов				Озон				Қылыш түрі	Рас	
	Төрттың беті	Аша			Есеп пені	Күз айы	Өсел		Мейірім			Арнау
			Ұлттық би				Шеже Зайып			Құлақ	Тәуелсіз	Алғыр
	Франция қаласы	Көм		Пиала	Судағы жер			Жылқы	Безбен			
			Астана-сы Доха					Жылқы	Физикалық сеуле			
Жол	Махамбет ---	Құлынды бие			Бұдан көш жақсы		Расул ----	Бірнеше адам		--- ұят		Мерекелік шөру
			Ресей қаласы					У (орыс.)	Өйгілі лагерь			
Руда		Қасиет			Шаңғы спорты	Планета		Франция қаласы	Жад	Су көлігі	Тікұшақ ғылыми мекеме	Ас ішпеген
		Қожа-йын		Ұшақ қызметшісі								
Төсеніш		Жоғарғы палата		Әнші ролігі			Италия		Ыдыс			
				--- Кура-сова				Мұсылман халық	Төсеніш			
Берін жаратушы		Назарбаев		Бағалы металл					Ара ұясы	Тырнақ болуы	Эстония қаласы	
				Бұйрық		Дауа		Грек әрпі		Ресей өзені		
Латвия ақшасы			Нақақ айып				Шырақ			Айла		
		--- сері		--- дәулет	Мас	Георг ---	Ғасыр (орыс.)	Шөше				Боксшы
Адыр	Әнші Мақпал ---								Банк басшысы	Нота	Арал	
					Ұзақ жасайтын ағаш				Күйеу сүйегі		Берме	
Теңіз құсы	Бес саусақ					Боксшы тіс қабы				Динго		Брюс ---

Тарату аумағы: Қазақстан Республикасы

Құрылтайшы: Ырым КЕНЕНБАЙ

Баспахана директоры
Бақберген ТУКИБАЕВ

Бас редактор
Баян ТАҢАТАРОВА

Редакция алқасы:

Гүлнұр БАЙМҰХАН – редактордың орынбасары
Сембек ӘБДІРАХМАНОВ – тілші
Гүлшат БІЛІСБАЙҚЫЗЫ – дизайнер-беттеуші
Айнаш БИЯХМЕТОВА – дизайнер-беттеуші

Кезекші редактор: Г. БАЙМҰХАН

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп, № 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде "Алматы-Болашақ" АҚ филиалы "Оффсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru
Сайты: alatau_gazeti
Газет 07.08.2000 жылдан бастап қазақ және орыс тілдерінде аптасына бір рет - жұма күні шығады.

Таралымы 2000
Тапсырыс № 717

Индекс 15534

Меншік иесі

"АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ